

DEBRECENI EGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

KÖZGAZDASÁGTAN ÉS VILÁGGAZDASÁGTAN INTÉZET,
GAZDASÁGI JOG NEM ÖNÁLLÓ TANSZÉK

Törő Emese – Károlyi Géza

A magánszemélyek jövedelmének és a vállalkozások nyereségének adóztatása

A MAGÁNSZEMÉLYEK JÖVEDELMÉNEK
ÉS A VÁLLALKOZÁSOK NYERESÉGÉNEK
ADÓZTATÁSA

A magánszemélyek
jövedelmének
és a vállalkozások
nyereségének adóztatása

TÖRŐ EMESE – KÁROLYI GÉZA

Debreceni Egyetemi Kiadó
Debrecen University Press

2023

Lektorálta:
Prof. Dr. Nagy Zoltán
Miskolci Egyetem

Borítóterv:
M. Szabó Monika

Műszaki szerkesztő:
Madarász György

© Szerzők, 2023

ISBN 978-963-490-545-5
ISBN 978-963-490-546-2 (pdf)

Kiadta: a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar
Felelős kiadó: Prof. Dr. Fenyves Veronika
dupress.unideb.hu
Készült a Debreceni Egyetemi Kiadó nyomdájában, 2023-ban

TARTALOM

<i>Előszó</i>	7
I. RÉSZ	
A TERMÉSZETES SZEMÉLYEK JÖVEDELME UTÁN FIZETENDŐ SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ	9
1. fejezet: A magánszemélyek bevételei	11
2. fejezet: Az összevonás alá eső jövedelmek	14
2.1. A nem önálló tevékenységből származó bevételek	14
2.2. Az önálló tevékenységből származó jövedelem	15
2.3. Egyéb jövedelem	17
2.4. Az összevonás alá eső jövedelmek adóalapja, adóalap csökkentő kedvezmények, az adó mértéke, adókedvezmények	18
2.5. Az adó mértéke, számított adó, adókedvezmények	24
2.6. Rendelkezés az adóról	24
3. fejezet: Külön adózó jövedelmek	25
3.1. A vagyonátruházásból származó jövedelem	25
3.2. Tőkejövedelmek	29
3.3. Kifizetőt terhelő adó	32
3.4. Vegyes jövedelmek	32
II. RÉSZ	
A TERMÉSZETES SZEMÉLYEK VÁLLALKOZÁSI TEVÉKENYSÉGÉNEK ADÓZTATÁSA	33
1. fejezet: Az egyéni vállalkozók adózása	35
1.1. Az egyéni vállalkozók vállalkozói személyi jövedelemadó szerinti adózása (vszja)	35

1.2. Az egyéni vállalkozó átalányadózása	41
1.3. Egyéni vállalkozók kisadózó vállalkozások tételes adója (KATA)	43
2. fejezet: A mezőgazdasági őstermelők adózása	44
2.1. Az őstermelők átalányadózása	46
2.2. Az őstermelők tételes költségelszámolása	46
2.3. Az őstermelők 10 százalékos költséghányad szerinti adózása	47
3. fejezet: A fizetővendéglátási tevékenységet folytató magánszemély tételes átalányadózása	48
<u>III. RÉSZ</u>	
A TÁRSAS VÁLLALKOZÁSOK EREDMÉNYÉNEK ADÓZTATÁSA	49
1. fejezet: A társasági adó és az osztalékadó (TAO)	51
1.1. A társasági adó általános jellemzői	51
1.2. A társasági adó alanyai	51
1.3. A társasági adó alapjának megállapítása	53
1.4. Adómérték, adókedvezmények, fizetendő társasági adó	59
1.5. Osztalékban részesülő társas vállalkozások osztalékadója	62
2. fejezet: Kisvállalati adó (KIVA)	63
2.1. A kisvállalati adó választásának feltételei	63
2.2. A kisvállalati adó alapja, mértéke	63
<u>IV. RÉSZ</u>	
A VÁLLALKOZÁSOK HELYI IPARÚZÉSI ADÓ FIZETÉSE (HIPA)	65
4.1. A helyi iparüzési adó anyja, tárgya	66
4.2. Az iparüzési adó alapja, mértéke	67
4.3. A helyi iparüzési adó alapjának egyszerűsített meghatározása	68
 <i>Felhasznált jogszabályok jegyzéke</i>	 71

ELŐSZÓ

A gazdasági folyamatok szereplői a jogalanyok, vagyis a jogképességgel rendelkező személyek, a természetes személyek és a jogi személyek. A könyv szerzői által 2023. évben megjelentetett „Gazdasági magánjog (Vállalkozások joga)” című szakkönyv magánjogi aspektusból közelítve mutatta be a természetes személyhez, mint emberhez kapcsolódó vállalkozási lehetőségeket, továbbá részletesen elemezte a jogi személyként megjelenő vállalkozások egyes formáit, alapításuk, működésük és megszűnésük, megszüntetésük alapvető szabályait.

Jelen szakkönyv a magánjog keretében vizsgált jogalanyok – így a magánszemélyek által megszerzett jövedelem és a vállalkozások (jogi személyek) által szerzett nyereség után fizetendő adózásra fókuszál és a hatályos jogi rendelkezések alapján áttekinthető módon elemzi az ezek után történő elvonásokat.

A könyv bemutatja a természetes személyek, valamint a természetes személyként gazdasági (vállalkozási) tevékenységet folytató személyek személyi jövedelemadóval kapcsolatos kötelezettségeit, valamint a társas vállalkozások eredménye utáni fizetendő társasági adó szabályait, továbbá vizsgálja a személyi jövedelemadót kiváltó kisadózó vállalkozások tételes adóját (KATA) és a társasági adót kiváltó kisvállalati adót (KIVA) is.

A könyv a gazdasági szféra minden, adóügyek iránt érdeklődő vagy érintett szereplője számára hasznos segítséget nyújthat a jövedelem, nyereség utáni fizetendő közterhek rendszerében való eligazodásban.

A szerzők

I. RÉSZ

A TERMÉSZETES SZEMÉLYEK JÖVEDELME UTÁN FIZETENDŐ SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ

1. fejezet

A MAGÁNSZEMÉLYEK BEVÉTELEI

A természetes személyek jövedelmének meghatározásánál kiindulópont a bevétel (SZJA 4.§ (2) bek.) meghatározása. Bevétel minden, az adóévben magánszemély által bármely jogcímen, és bármely formában megszerzett vagyoni érték, ami többek között lehet: pénz, vagy nem pénz (utalvány, bármilyen dolog, szolgáltatás, értékkel bíró jog, elengedett tartozás).

Általános szabály szerint a magánszemélynek minden bevétele adóköteles. Ez alól két kivétel van:

Vannak bevételek, amit jogszabály nem tekint bevételnek (SZJA 7.§).

Például

- a kölcsönként kapott összeg,
- a kölcsönnyújtónak visszatérített összeg;
- visszatérített adó, adóelőleg,
- a vállalkozásba adózott jövedelemből befektetett vagyoni érték a vállalkozásból történő kivonásakor,
- kifizető által a magánszemélynek adott olyan összeg, amellyel szemben a magánszemély a kifizető részére közvetlenül köteles bizonylattal elszámolni (pl. üzleti célú utazás, szállás költsége, kiküldetési rendelvény alapján kapott összeg).

Másrészt vannak olyan bevételek, amelyeket az SZJA adómentes bevételnek minősít. Az adómentes bevételeket a törvény 1. sz. melléklete taxatív felsorolja. Idetartoznak különösen:

- *szociális és más ellátások* közül adómentes: nyugdíj, családtámogatási ellátások (családi pótlék, GYES, GYET, anyasági támogatás);
- *lakáshoz kapcsolódóan* adómentes: lakáscélú állami lakástámogatás (családok otthonteremtési kedvezménye (CSOK), lakás-takarékpénztári támogatás);

- *közcéltű juttatások körében* adómentes: közhasznú alapítványból oktatási intézményben folytatott tanulmányokra folyósított összeg;
- *egyes tevékenységekhez kapcsolódóan* adómentes: kitüntetésekkel (Kosuth-, Széchenyi-, Nobel-díj, Corvin-lánc) összefüggő pénzdíjak, az olimpiai 1-6. helyezéssel összefüggő pénzdíjak, felsőoktatási hallgató ösztöndíja, gyakorlati képzésének idejére fizetett juttatás a minimálbér mértékéig; felszolgálati díj, borraavaló;
- *a károk megtérülése, a kockázatok viselése körében* adómentes a kártérítés, kárpótlás, sérelemdíj, a biztosító szolgáltatása; *egyéb indokkal adómentes*: örökség révén szerzett vagyoni érték, magánszemély részére más magánszemély által ingyenesen vagy kedvezményesen juttatott vagyoni érték.

A nem bevételeket és az adómentes bevételeket az adóalap számításánál nem kell figyelembe venni, így az a magánszemély, aki csak ilyen típusú bevételre tesz szert, nem válik adókötelezetté.

Van a bevételeknek egy olyan esetköre is, amelynél a magánszemély bevételre tesz szert, de ennek az adóterhé nem a magánszemély, hanem a kifizető (aki adja) viseli. Az ilyen típusú, ún. kifizetőt terhelő adónak két fajtája van: a béren kívüli juttatások és a béren kívüli juttatásnak nem minősülő egyes meghatározott juttatások.

Béren kívüli juttatásnak minősül a munkáltató által a munkavállalónak adott Széchenyi Pihenő Kártya évi 450 000 Ft-os keretösszegig (adóterhe 15% szja és 13% szocho).

Béren kívüli juttatásnak nem minősülő egyes meghatározott juttatások (adóterhe a juttatások értékének 1,18-szorosa után 15% szja és 13% szocho) közé sorolandó:

- évente legfeljebb egy alkalommal juttatott csekély értékű ajándék (minimálbér 10%-át meg nem haladó értékű termék, szolgáltatás).
- céges telefon, internet magáncélú használatáért elszámolt adóköteles jövedelem (tételes elkülönítés vagy átalányösszeg, ami a kiadások 20%-a).
- munkáltatói hozzájárulás az önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztár(ak)ba.
- a reprezentáció és üzleti ajándék adómentes értékhatárt meghaladó értéke

Adóköteles bevétel tehát a fentiekén túl minden más bevétel, amely után a magánszemélyt adókötelezettség terheli. Az adóköteles bevételek két fő csoportba oszthatóak:

- I. összevonás alá eső bevételek
- II. külön adózó bevételek

Az elhatárolás alapja, hogy a külön adózó jövedelmeket a törvény külön nevesíti és külön szabályok szerint adóztatja.

Külön adózó jövedelemnek minősül:

- az egyéni vállalkozó vszja szerinti adózása
- a vagyonátruházásból származó jövedelem;
- tőkejövedelmek;
- a kifizetőt terhelő adók;
- a vegyes jövedelmek;

Minden más, a külön adózó jövedelmek közé nem sorolható bevétel az összevonás alá eső bevételek közé tartozik.

2. fejezet

AZ ÖSSZEVONÁS ALÁ ESŐ JÖVEDELMEK

Az összevonás alá eső bevételekből származó jövedelem megállapítása érdekében a bevételek négy csoportba sorolandóak:

- a)* Nem önálló tevékenységből származó bevételek
- b)* Önálló tevékenységből származó bevételek
- c)* Egyéb bevételek
- d)* átalányban megállapított jövedelem (egyéni vállalkozó és mezőgazdasági őstermelő választása alapján).

2.1. A nem önálló tevékenységből származó bevételek

Nem önálló tevékenységből származik (SZJA 24.§) a bevétel, ha az az alábbi tevékenységből ered:

- munkaviszonyban folytatott tevékenység, ide értendők a munkaviszonynak minősülő egyéb jogviszonyok (közalkalmazotti-, közszolgálati tisztviselői-, kormánytisztviselői szolgálati viszonya, bírói szolgálati-, ügyészségi szolgálati-, rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának hivatásos szolgálati jogviszonya, egészségügyi szolgálati jogviszony) is;
- közfoglalkoztatási jogviszonyban végzett tevékenység;
- társas vállalkozás magánszemély tagjának személyes közreműködése (kivéve a mellékszolgáltatás, amely önálló tevékenység).
- gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének tevékenysége;
- jogszabály alapján választott vagy kijelölt tisztségviselő tevékenysége (kivéve a választott könyvvizsgáló, amely önálló tevékenység),
- országgyűlési képviselő tevékenysége;

- nevelőszülői foglalkoztatási jogviszonyban végzett tevékenység;
- nemzetiségi szószólói tevékenység.

Főszabály szerint a nem önálló tevékenységből származó bevételek egésze jövedelem.

Gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének tevékenysége kapcsán ki kell emelni, hogy a vezetői tisztség ellátása a közkereseti társaság és a betéti társaság esetén a tagsági jogviszonyhoz kapcsolódik, míg korlátolt felelősségű társaság és részvénytársaság esetén a tisztséget elláthatja a társaság tagja vagy a tagon kívül más személy is.

A vezető tisztségviselők e tisztségüket vagy munkaviszonyban, vagy megbízási jogviszonyban láthatják el. A megbízási jogviszonyban történő tisztség ellátása során szerzett bevétel nem összekeverendő a magánszemélynek az egyéb megbízási jogviszonyból származó bevételével, amely esetén a magánszemély már az önálló tevékenységből származó bevételek szerint tesz eleget az adózásnak.

2.2. Az önálló tevékenységből származó jövedelem

Önálló tevékenységből származik minden olyan tevékenységből származó bevétel, amelyet a magánszemély nem a nem önálló tevékenységből szerez. Lényegében az önálló tevékenységekből származik a bevétel, ha a természetes személyek saját személyében végez gazdasági tevékenységet. Önálló tevékenységek különösen

- bérbeadó tevékenysége;
- adószámos magánszemély bevétele, amely vagy az adószámos magánszemély megbízási vagy vállalkozási szerződéséből származó tevékenységből származik bevétele;
- mezőgazdasági őstermelő bevétele;
- gazdasági társaság létesítő okiratában meghatározott mellékszolgáltatás bevétele;
- választott könyvvizsgáló tevékenysége;

- az ingatlan- és az ingó vagyontárgyak átruházásából származó bevétel után, ha az értékesítés gazdasági tevékenység keretében történik;
- helyi önkormányzati képviselői tevékenység tiszteletdíja.

Az önálló tevékenységből származó bevételek jövedelemtartalmának meghatározására két lehetőség közül választhat a magánszemély.

Élhet a tételes költségelszámolás lehetőségével, amely szerint a bevételből az elszámolható, a tevékenységek érdekében az adóévben felmerült és igazolt költségek levonása után fennmaradó rész lesz adóköteles jövedelem. Amennyiben az önálló tevékenységet folytató magánszemély nem kíván költségeivel elszámolni, választhatja a diktált kulcs módszerét, ekkor az e tevékenységből származó éves bevétel 90%-át kell jövedelemnek tekinteni (*10% költséghányad*).

Fontos szabály, hogy amennyiben a magánszemélynek többféle címen származik önálló tevékenységből bevétele, akkor minden önálló tevékenységből származó bevételének jövedelemtartalmára csak ugyanazt a módszert alkalmazhatja, azaz, ha valamelyik kapcsán a diktált költséghányad módszert választotta, akkor a többi kapcsán már nem alkalmazhatja a tételes költségelszámolást.

Külön ki kell emelni az önálló tevékenységek között a vállalkozói kivétet, amely a vállalkozói személyi jövedelemadó szerint adózó egyéni vállalkozónak a vállalkozói tevékenysége során személyes munkavégzés címén költségként elszámolt összeget jelenti, amely bevétel kapcsán nincs lehetőség sem a diktált kulcs, sem a tételes költségelszámolás alkalmazására, hanem ebben az esetben a bevétel egésze jövedelem.

a) bérbeadó tevékenysége

Ingatlan bérbeadás fogalma szerint ingatlan használat átengedését jelenti általában 90 napot meghaladó időtartamra, egyéb pótlólagos szolgáltatás (takarítás, ágynemű mosás stb.) nélkül.

Főszabály szerint a magánszemély gazdasági tevékenysége csak adószám birtokában folytatható, de az ingatlan bérbeadási tevékenység folytatásához nem kell külön adószámot kérni (2003. évi XCII. Tv (Art) 22.§(16) bek.),

azaz ingatlan bérbeadást a magánszemély adóazonosító jele alapján is jogosult folytatni.

Lakás bérbeadása esetén a tételes költségelszámolást alkalmazó bérbeadó esetén csökkentési lehetőség, hogy a bérbeadás bevételeiből levonhatja a más településen bérbevett lakás igazoltan megfizetett bérleti díját is.

Sajátos szabályok érvényesülnek a termőföld bérbeadása esetén. Mentés a termőföld bérbeadásából származó jövedelem, ha a haszonbérbeadás határozott időre kötött megállapodás (szerződés) alapján legalább 5 évre szól.

b) mellékszolgáltatás

A Ptk. 3:182. § szakasza rögzíti, hogy a korlátolt felelősségű társaság társasági szerződése rögzítheti, hogy a tag a törzsbetétjének szolgáltatása mellett egyéb kötelezettséget is vállalhat (*mellékszolgáltatás*), amelyben a tag erre irányuló külön jogviszony hiányában személyesen közreműködik a társaság tevékenységében. A mellékszolgáltatás a felek megállapodása alapján vállalható ingyenes vagy díjazás ellenében.

2.3. Egyéb jövedelem

Egyéb bevételek csoportjába olyan bevételek tartoznak, amelyek nem sorolhatók sem az önálló, sem a nem önálló tevékenység körébe és amelyek adókötelezettségére a törvény eltérő rendelkezést nem tartalmaz.

Általában az egyéb bevételek nem képeznek társadalombiztosítás szempontjából járulékalapot. Az egyéb bevételek egésze jövedelem.

E kategóriába sorolhatóak különösen:

- önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztár tagja részére nyugdíj szolgáltatásnak nem minősülő kifizetés,
- elengedett követelés,
- ellenőrzött külföldi adózó által fizetett kamat, osztalék,
- akadémiai doktorok illetménye,
- praxisjog átruházásából származó jövedelem

2.4. Az összevonás alá eső jövedelmek adóalapja, adóalap csökkentő kedvezmények, az adó mértéke, adókedvezmények

Az adóalap az a jövedelemösszeg, amelyre nézve az adót meg kell állapítani. Az összevonás alá eső jövedelmek esetében, a nem önálló tevékenységből származó jövedelmeket, az önálló tevékenységből származó jövedelmeket, egyéb jövedelmeket és az átalányban megállapított jövedelmet össze kell vonni.

Az összjövedelem akkor egyenlő az adóalappal, ha nincs olyan összjövedelem-csökkentő kedvezmény, amellyel a magánszemély összjövedelmét még csökkenthetné.

2.4.1. Összjövedelmet csökkentő tételek

Az adóalapot csökkentő tételek köre az utóbbi években folyamatosan bővült, s az alábbi felsorolás egyben sorrendet is jelent az érvényesítésükre:

- a) négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye - NÉTAK vagy anyakedvezmény (2020-tól)
- b) 25 év alattiak kedvezménye (2022-től)
- c) 30 év alatti anyák kedvezménye (2023-tól)
- d) személyi kedvezmény (2021-től)
- e) első házások kedvezménye (2015-től)
- f) családi kedvezmény (2013-tól).

2.4.1.1. Négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye

Jogosultak köre

A NÉTAK-os kedvezmény igénybevételére az jogosult, aki vér szerinti vagy örökbecfegadó anyaként a saját háztartásában nevelt legalább 4 gyerekre tekintettel

- családi pótlékra jogosult, vagy
- családi pótlékra már nem jogosult, de jogosultsága legalább 12 éven át fennállt.

Kedvezmény mértéke

A kedvezmény összegkorlát nélkül igénybe vehető az összevont adóalapba tartozó (munkavégzéssel szerzett) alábbi jövedelmek után

Nem önálló tevékenységének jövedelme

Önálló tevékenység jövedelmei közül

egyéni vállalkozóként a vállalkozói kivét, illetve átalányjövedelem

Östermelői jövedelem

Megbízási díj

Képviselői tiszteletdíj

Választott könyvvizsgálói jövedelme.

Nem vonatkozik az anyakedvezmény a bérbeadásból származó önálló tevékenység jövedelmére, tehát amennyiben bérleti jogviszonyból jövedelemre tesz szert, ezután a négy vagy több gyermeket nevelő anyának is adózni kell, ha csak nem jogosult más jogcímen csökkentő tételre.

*2.4.1.2. A 25 év alattiak kedvezménye*Jogosultak köre

Utoljára abban a hónapban vehető igénybe, amikor a fiatal a 25. életévet betölti.

Kedvezmény alapja, mértéke

A kedvezmény alapja ugyanaz, mint a NÉTAK-os anyák esetében, tehát a munkával megszerzett összevonás alá eső jövedelmet mentesíti az adófizetés alól, azonban lényeges különbség, hogy míg az anyakedvezmény összegkorlát nélkül érvényesíthető, addig ez a kedvezmény egy bizonyos mértékig vehető igénybe, mégpedig a tárgyévet megelőző júliusi bruttó átlagkereset tizenkét-szerese összegéig. A KSH adatai alapján 2023-ban 499.952 Ft havi összegig, éves szinten 5 999 424 Ft-ig mentesülnek a 25 év alattiak az adófizetés alól, amely azt jelenti, hogy maximum 899 914 Ft éves adót nem kell megfizetniük. Amennyiben ezt a felső határt meghaladó munkajövedelemre tesz szert a 25 év alatti, a meghaladó rész után adófizetési kötelezettsége keletkezik.

A kedvezmény érvényesítése automatikusan történik a kifizető által, amíg a fiatal annak részben vagy egészben történő mellőzéséről nem nyilatkozik,

vagyis a fiatalnak kell figyelnie arra (például több kifizető esetén), hogy a kedvezmény érvényesítése nem korlátlan.

2.4.1.3. 30 év alatti anyák kedvezménye

Jogosultak köre

Jogosult az igénybevétele 25. életévét betöltött anyára, ha a kedvezményre az évnek a végéig, amelyben a 30. életévét betölti, az anyát a család megfogadta, vagy örökbe fogadta a gyermekére a családi kedvezményre való jogosultság 2022. december 31. napját követően nyílt meg. A családi kedvezményhez hasonlóan a magzatra tekintettel (91. naptól) is érvényesíthető. Ezen rendelkezés értelmében például az a 26 éves anyja, aki 2022. szeptember 1-én szülte meg gyermekét, nem jogosult a kedvezményre.

Kedvezmény alapja, mértéke

A kedvezmény ugyanolyan feltételekkel vehető igénybe, mint a 25 év alattiak kedvezménye, vagyis az összevont adóalapba tartozó nem önálló tevékenységek jövedelme, illetve az önálló tevékenység jövedelmei közül a munkavégzéssel elért jövedelmek mentesülnek az adófizetés alól. A kedvezmény mértéke a tárgyévet megelőző júliusi bruttó átlagkereset tizenkétszeresének összege.

Ez azt jelenti, hogy a 25. életévét betöltött fiatal nő még 5 évig érvényesítheti a korábbi kedvezményt, ennek azonban az a feltétele, hogy gyereke szülessen vagy gyermeket fogadjon örökbe.

2.4.1.4. Személyi kedvezmény

Jogosultak köre

A személyi kedvezményt 2021 előtt is alkalmazta az Szja törvényünk, azonban korábban személyi adókedvezményként az összevont adóalap számított adójából lehetett levonni, míg jelenleg adóalap csökkentő tételként érvényesíthető ugyanazon személyi kör által és hasonló mértékben.

A személyi kedvezményt súlyosan fogyatékos magánszemélyek vehetik igénybe, akiknek tartósan fennálló betegsége rendszeres gyógyszer, gyógyászati segédeszköz alkalmazását teszi szükségessé.

Súlyosan fogyatékos az a magánszemély, aki

- a 335/2009. (XII. 29.) Korm. rendeletben felsorolt betegségek valamelyikében szenved (például daganatos, mozgásszervi betegségek, látás-, hallás károsodás, cukorbetegség, laktóz intolerancia).
- rokkantsági járadékban,
- fogyatékosági támogatásban részesül.

A személyi kedvezményt a súlyos fogyatékoságról szóló orvosi igazolás vagy a rokkantsági járadékra, fogyatékosági támogatásra való jogosultságról szóló határozat alapján lehet igénybe venni. Az igazolást, határozatot a kedvezmény igénybe vételekor nem kell mellékelni, de az elévülési időn belül meg kell őrizni, amivel az igénybevétel jogosságát egy adóellenőrzés során igazolni lehet.

Kedvezmény mértéke

A személyi kedvezmény mértéke a minimálbér egyharmada, amely 2023-ban havi 77 300 forint, s amennyiben a jogosultság egész évben fennáll, úgy teljes évre 927 600 forinttal csökkenthető az összevont adóalap, ami adóban kifejezve 139 140 forint.

2.4.1.5. Első házasságkötés kedvezménye

Jogosultak köre

Az első házások kedvezményét az a házaspár érvényesítheti, akik esetében legalább az egyik házastárs első házasságát köti. A kedvezmény életkori korlát nélkül igénybe vehető.

A kedvezmény időtartama, mértéke

A kedvezmény időtartama a házasságkötés hónapját követő hónaptól számított 24 hónap, amely a 25 év alattiak kedvezményének 2022-től történő bevezetésétől úgy módosult, hogy a házastársak valamelyikének 25. év betöltését követő hónaptól indul a kedvezmény 24 hónapos időtartama.

Ezáltal a 25 éves kor alatt házasságot kötő személyek sem veszítik el ezt a kedvezményt.

A kedvezmény mértéke együttesen havonta 33.335.- forint, amely által havonta 5.000 Ft-tal kevesebb adót kell fizetni. Ezt a kedvezményt a házastársak nyilatkozata alapján az egyik fél vagy egymás között megosztva közösen – de egyszerűen! – lehet igénybe venni.

Amennyiben a kedvezmény 24 hónapos időtartama alatt családi kedvezményre is jogosulttá válnak, 2017 óta a két kedvezmény együttesen is érvényesíthető.

Abban az esetben, ha a házasság 24 hónapon belül megszűnik, az első házasságkötés kedvezményének további érvényesítésére nincs lehetőség.

2.4.1.6. Családi kedvezmény

Jogosultak köre

Családi kedvezményre való jogosultság az alábbi esetekben áll fenn:

- a) az a magánszemély, aki a gyermek után családi pótlékra jogosult, továbbá a jogosulttal közös háztartásban élő, családi pótlékra nem jogosult házastársa (például a nevelőszülő házastársa);
- b) a várandósság 91. napjától a kismama és a vele közös háztartásban élő házastársa (az élettárs nem);
- c) a családi pótlékra saját jogán jogosult (pl.:árva) gyermek, vagy – döntésük szerint – a vele közös háztartásban élő hozzátartozói (ideértve a gyermek szüleinek hozzátartozóit is) közül egy személy;

Családi kedvezmény mértéke

A családi kedvezmény érvényesítésének feltétele az eltartott és a kedvezményezett eltartott gyermekek számának meghatározása.

- Kedvezményezett eltartottak körébe tartozik az a gyerek,
- aki után családi pótlékot folyósítanak,
 - és a magzat (fogamzás 91. napjától a megszületésig).

Családi pótlék jár a gyermek születésétől a tankötelezettség teljes időtartamára, valamint a tankötelezettség megszűnését követően köznevelési intézményben tanulmányokat folytató gyermekre tekintettel annak a tanévnek

az utolsó napjáig, amelyben a gyermek a 20. életévét, sajátos nevelési igényű gyermek esetén a 23. életévét betölti. Ennek alapján például ha valaki 19 évesen befejezi a középfokú iskolai tanulmányait (leérettségizik júniusban), akkor már júliustól nem jár családi pótlék, s ezáltal kiesik az szja törvény szerinti kedvezményezett eltartott kategóriából.

Családi kedvezmény csak akkor érvényesíthető, ha van a családban kedvezményezett eltartott.

Az eltartott kategória bővebb, mint a kedvezményezett eltartotti kör, mert eltartottnak minősül

- a kedvezményezett eltartott, és
 - felsőoktatási intézményben első felsőfokú szakképzésben, első alapképzésben, első mesterképzésben vagy első egységes, osztatlan képzésben részt vevő hallgató,
- aki rendszeres jövedelemmel nem rendelkezik.

A kedvezményezett eltartottak után érvényesíthető családi kedvezmény havi összege:

- egy eltartott esetén 66 670 forint,
- kettő eltartott esetén 133 330 forint
- három és minden további eltartott esetén 220 000 forint.

Például egy 3 gyerekes családban egy 14 éves általános iskolás, egy 17 éves gimnazista és egy 20 éves egyetemi hallgató gyerek van, akkor az eltartottak száma 3 fő, tehát a havi kedvezmény mértéke 220 000 Ft, amely a kedvezményezett eltartottak száma szerint (2 fő) vehető igénybe, tehát 440 000 Ft/hó mértékben.

2023. január 1-től kedvező változás, hogy a tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személynek minősülő kedvezményezett eltartott gyermek után jogosultsági hónaponként a kedvezmény havi összege 66 670 forinttal emelt összegben vehető igénybe.

A családi kedvezmény – hasonlóan az első házások kedvezményéhez – csak egyszeres összegben vehető igénybe, tehát a jogosultak nyilatkozniuk kell, hogy az egyik jogosult kizárólagosan vagy több jogosult megosztva él a kedvezménnyel.

Családi járulékkedvezmény (2014. 01. 01-től)

Ha az szja-alap nem nyújt teljes fedezetet a családi kedvezmény érvényesítésére, akkor a *fennmaradó kedvezmény 15 %-a* levonható a jogosultat terhelő társadalombiztosítási járulékból.

2.5. Az adó mértéke, számított adó, adókedvezmények

Összevonás alá eső jövedelmek esetén az adó lineáris, mértéke 15%. Az összevonás alá eső jövedelmek után megfizetett 15 %-os SZJA adja a számított adót. A számított adóból van lehetőség adókedvezmények érvényesítésére.

Adókedvezményként érvényesíthető a külföldön megfizetett adó beszámítása, valamint tevékenységi kedvezményként az őstermelői adókedvezmény.

a) Ha a magánszemély olyan külföldről származó jövedelmet szerez, amely után jövedelemadót fizetett, akkor - ha nemzetközi szerződésből más nem következik – a külföldön megfizetett adó 90%-ával, de legfeljebb e jövedelem adóalapjára eső adó mértékével csökkenthető a számított adó.

b) A tételes költségelszámolást, vagy a diktált kulcs módszerét (10% költséghányad) alkalmazó mezőgazdasági őstermelő a tevékenységből származó éves jövedelme adóját legfeljebb 100 ezer forinttal csökkentheti (őstermelői adókedvezmény).

2.6. Rendelkezés az adóról

A magánszemély továbbá szabadon rendelkezhet a fizetendő adója meghatározott részének az arra jogosult szervezetek részére történő felajánlásáról, így adója 1%-át az általa megnevezett egyház, további 1%-át a megjelölt társadalmi szervezet, alapítvány részére ajánlhatja fel.

Magánszemély, aki önkéntes kölcsönös biztosító pénztár tagja vagy nyugdíj-előtakarékoszágszámla tulajdonosa, vagy nyugdíjbiztosítási szerződés szerződője befizetései után meghatározott százalékban rendelkezhet a megfizetett adójának a megtakarítási számlájára történő átutalásáról (SZJA 44/A.§, 44/B.§, 44/C.§)

3. fejezet

KÜLÖN ADÓZÓ JÖVEDELMEK

A külön adózó jövedelmeket a törvény külön nevesíti és külön szabályok szerint adóztatja.

Külön adózó jövedelemnek minősül:

- az egyéni vállalkozó vszja szerinti adózása
- a vagyónátruházásból származó jövedelem
- tőkejövedelmek; a kifizetőt terhelő adók
- a vegyes jövedelmek.

3.1. A vagyónátruházásból származó jövedelem

Vagyonátruházásból származó jövedelem keletkezhet ingatlan, ingó vagyontárgy, valamint vagyoni értékű jog átruházásából.

Ingatlannak minősül a föld és a földdel alkotórészi kapcsolatban álló minden dolog. Ingó vagyontárgy az ingatlannak nem minősülő dolog, kivéve a fizetőeszközt és az értékpapírt. Vagyoni értékű jog: a földhasználat, az ingatlanon fennálló haszonélvezet és használat, a telki szolgálat, az ingatlan bérleti joga.

3.1.1. Az ingatlan átruházásából származó jövedelem

Az ingatlan átruházásából származó jövedelem meghatározása úgy történik, hogy a vagyontárgy értékesítésből származó bevételből (eladási ár) le kell vonni (SZJA 62.§).

- a) a megszerzésre fordított összeget, és az ezzel összefüggő más kiadásokat (pl. illeték);
- b) az értéknövelő beruházásokat;

c) az átruházással kapcsolatos kiadásokat (hirdetés költsége, ingatlanközvetítő díja).

A megszerzésre fordított összeg

- az átruházásról szóló szerződés (okirat, bírósági, hatósági határozat) szerinti érték;
- a cserébe kapott ingatlan esetében a csereszerződésben rögzített érték;
- ráépítés, létesítés, alapterület-növelés esetén a használatbavételi (fennmaradási) engedély jogerőre emelkedésének napjáig az építő (építető) magánszemély vagy házastársa nevére kiállított számla szerinti érték, de legalább a beépített anyag-érték;
- ingyenes szerzés esetén az illeték-kiszabáshoz figyelembe vett érték;
- ha az illetékügyi hatóság nem szab ki illetéket, akkor öröklés esetén a szerzett ingatlanak a hagyatéki leltárban feltüntetett, értéke, ajándékozás esetén az átruházásból származó bevétel 75 százaléka.

Ha az ingatlan esetén a megszerzésre fordított összeg a fentiek szerint nem állapítható meg, akkor a bevétel 25%-át kell jövedelemnek tekinteni (SZJA 62.§ (3) bek.).

Értéknövelő beruházásnak számít az a ráfordítás, amely az ingatlan szokásos piaci értékét növeli. Az állagmegóvó ráfordítás csak akkor minősül értéknövelő beruházásnak, ha az ilyen igazolt kiadás, az átruházást megelőző 24 hónapon belül a bevétel 5%-át meghaladó mértékű (SZJA 3. §.32.pont).

Ingatlan átruházása esetén a megállapított jövedelem csökkenthető a szerzéstől számított évekre tekintettel (SZJA 62.§ (4) bek.).

Jövedelem csökkenthető:

megszerzés éve és az azt követő év:	0% (jövedelem 100%-a az adóalap)
megszerzés évét követő 2. évben	10% (jövedelem 90%-a az adóalap)
megszerzés évét követő 3. évben	40% (jövedelem 60%-a az adóalap)
megszerzés évét követő 4. évben	70% (jövedelem 30%-a az adóalap)
megszerzés évét követő ötödik és további évben	100% (jövedelem 0%)

Lényegében ez azt jelenti, hogy a szerzés évét követő 5. évtől kezdve az átruházásból származó jövedelem adómentes.

A jövedelem után az adó mértéke 15% szja. Az ingatlan átruházásból jövedelmet szerzett magánszemélyt adókedvezmény is megilleti, ha a jövedelmet a saját maga, közeli hozzátartozója részére idősek otthonában, más ápolási intézményben férőhely megszerzésére fordítja.

3.1.2. Az ingó átruházásából származó jövedelem

Az ingó átruházásából származó jövedelem meghatározása úgy történik, hogy a vagyontárgy értékesítésből származó bevételből (eladási ár) le kell vonni (SZJA 58.§(3) bek).

- a) a megszerzésre fordított összeget, és az ezzel összefüggő más kiadásokat (pl. illeték);
- b) az értéknövelő beruházásokat;
- c) az átruházással kapcsolatos kiadásokat.

Ingó megszerzésre fordított összeg a vásárlásról szóló szerződés, számla, nyugta vagy más bizonylat szerinti érték; cserében kapott ingó vagyontárgy esetében a csereszerződésben meghatározott érték.

Külföldről behozott ingó vagyontárgy esetében megszerzésre fordított összegnek a vámkiszabás alapjául szolgáló értéke, vagy ha nem történt vámkiszabás, a forintba átszámított számla szerinti értéke.

Ingyenes szerzés esetén öröklés kapcsán a hagyatéki eljárásban megállapított érték, ajándékozás esetén az illeték kiszabás alapjául szolgáló érték, ennek hiányában az ingó vagyontárgy megszerzés kori szokásos piaci értéke.

Műalkotás, gyűjteménydarab vagy régiség ajándékozással történő szerzése esetén, ha illeték kiszabára nem kerül sor, akkor a szerzési érték a magánszemély döntése alapján az átruházásból származó bevétel 75 százaléka vagy az az igazolt összeg, amelyet az ajándékozó magánszemély megszerzésre fordított összegnek tekinthetne.

Ha az ingó dolognak a megszerzésre fordított összeg nem állapítható meg, akkor a bevétel 25%-át kell jövedelemnek tekinteni (SZJA 58.§ (5) bek.).

Értéknövelő beruházásnak számít az a ráfordítás, amely az ingó dolog, szokásos piaci értékét növeli. Az állagmegóvó ráfordítás csak akkor minősül értéknövelő beruházásnak, ha az ilyen igazolt kiadás az átruházást megelőző 12 hónapon belül a bevétel 5%-át meghaladó mértékű (SZJA 3. §.32.pont).

Az ingó vagyontárgyak átruházásából származó bevételeből nem kell jövedelmet megállapítani, ha a bevétel adóévben nem haladja meg a 600 000 forintot (SZJA 58.§ (9) bek).

Az ingó dolog, ingatlan, illetve a vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelem után az adó mértéke 15% szja.

Az adót a magánszemélynek kell megállapítania, és az adott évről szóló adóbevallásával egyidejűleg megfizetnie.

Adómentes továbbá az ingó vagyontárgyak átruházásából származó jövedelem, ha az év során ebből együttesen származó jövedelem adója a 30 000 Ft-ot nem haladja meg (SZJA 58.§ (7) bek.).

Amennyiben az ingatlan- és az ingó vagyontárgyak átruházását a magánszemély üzletszerűen, gazdasági tevékenység keretében végzi, úgy adózása kapcsán az összevonásra eső, önálló tevékenységből származó jövedelmekre vonatkozó szabályok szerint kell eljárni.

Gazdasági tevékenységnek (SZJA 3.46. pont) valamely tevékenység üzletszerű, illetőleg tartós vagy rendszeres jelleggel történő folytatása minősül, amennyiben az ellenérték elérésére irányul, vagy azt eredményezi, és annak végzése független formában történik.

Különös szabályok érvényesülnek a fémhulladék továbbá a vadon gyűjtött termék, termés (gyógy- és fűszernövények, vadon termő gyümölcsök és gombák, valamint éti csiga) értékesítésével esetében, függtelenül attól, hogy az átruházásra a magánszemély gazdasági tevékenysége körében vagy azon kívül sor.

Az ilyen ingóságok átruházásából szerzett bevétel 25%-a számít jövedelemnek, amely után az adó mértéke 15% szja. A bevételből az adót a kifizető (felvásárló) állapítja meg és vonja le.

Az ilyen jövedelemmel összefüggésben a kifizetőt (felvásárlót), illetve a magánszemélyt egyéb, közteherrel összefüggő kötelezettség nem terheli.

3.2. Tőkejövedelmek

A tőkejövedelmek közé soroljuk

- a) a kamatból származó jövedelmeket;
- b) az osztalékból származó jövedelmeket;
- c) az árfolyamnyereségből származó jövedelmeket;
- d) az ellenőrzött tőkepiaci ügyletből származó jövedelmet;
- e) tartós befektetésből származó jövedelmet;
- f) a vállalkozásból kivont jövedelmet;
- g) a kriptoeszközzel végrehajtott ügyletből származó jövedelem.

a) Kamatból származó jövedelemre (SZJA 65.§) tesz szert a magánszemély, ha bevétele hitelintézeti betét, takarékbetét, fizetési számla követelésegyenlege, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír hozadékából, befektetési jegy hozamából ered.

A kamatból származó bevételek egésze jövedelemnek minősül, amely után az adó mértéke 15%.

Emellett a kamatot 2023. 07. 01-től korlát nélkül 13%-os mértékű szociális hozzájárulási adó (SZOCHO) is terheli.

A magyar állam által kibocsátott, a lakosság mint befektetői célpiac részére forgalomba hozott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírból származó kamatjövedelem után sem személyi jövedelemadót (SZJA 65§ (3) bek.), sem SZOCHO-t nem kell fizetni.

Nem számít kamatnak az elnevezésével ellentétben a magánszemélyek egymás közötti kölcsönre és a tagi kölcsönre (saját vállalkozásnak adott kölcsön) fizetett kamat.

b) Osztaléknak minősül (SZJA 66.§) a számviteli szabályok szerint osztalékként meghatározott jövedelem, azaz a társas vállalkozás adózott eredményéből, illetve eredménytartalékából a legfőbb szerv döntése alapján a tagoknak kifizetett összeg.

Magánszemély esetén az osztalékból származó bevételek egésze jövedelem, amely után az adó mértéke 15%.

Az osztalékot 13%-os mértékű szociális hozzájárulási adó (SZOCHO) is terheli a minimálbér huszonnégyszeresének megfelelő összegig (adófizetési felső korlát). Ez abban az esetben áll fenn, ha a magánszemély nem rendelkezik a minimálbér huszonnégyszeresének megfelelő, személyi jövedelemadó köteles, összevont adóalapba tartozó jövedelemmel.

c) Árfolyamnyereségnek minősül (SZJA 67.§) értékpapír átruházása ellenében szerzett bevételnek az a része, amely meghaladja az értékpapír megszerzésére fordított összeget (értéket) és az értékpapírhoz kapcsolódó járulékos költségek együttes összegét.

Értékpapír (3.§ 34. pont) minden olyan okirat, elektronikus jelsorozat, ami jogszabály alapján értékpapírnak minősül, továbbá az Szja tv. értelmében értékpapírnak tekintendő a kft. tagi üzletrész, a szövetkezeti részesedés, a közkereseti társaságban és a betéti társaságban fennálló részesedés.

Az árfolyamnyereségből származó bevétel egésze jövedelem, amely után az adó mértéke 15%.

Az árfolyamnyereséget 13%-os mértékű szociális hozzájárulási adó (SZOCHO) is terheli a minimálbér huszonnégyszeresének megfelelő összegig (adófizetési felső korlát). Ez abban az esetben áll fenn, ha a magánszemély nem rendelkezik a minimálbér huszonnégyszeresének megfelelő, személyi jövedelemadó köteles, összevont adóalapba tartozó jövedelemmel.

d) Ellenőrzött tőkepiaci ügyletből származik a jövedelem, ha a jövedelem ellenőrzött tőkepiaci ügylet(ek) alapján (EGT tőzsde) keletkezik.

Ellenőrzött tőkepiaci ügyletből akkor keletkezik jövedelem ha az adóévben elért pénzben elszámolt ügyleti nyereségek együttes összege (*összes ügyleti nyereség*) meghaladja a magánszemélyt terhelő, az adóévben pénzben elszámolt ügyleti veszteségek és az ügyletkötésekhez kapcsolódó, a befektetési szolgáltató által felszámított díjak együttes összegét (*összes ügyleti veszteség*).

Ellenőrzött tőkepiaci ügylet a befektetési szolgáltatóval vagy annak közreműködésével pénzügyi eszközre vagy árura kötött ügylet.

A nyereség után az adó mértéke 15%.

Amennyiben a magánszemély az ellenőrzött tőkepiaci ügyleten veszteséget ér el, ezt bevallásában feltünteti, adókiegyenlítésre jogosult. Ennek lényege, hogy az ellenőrzött tőkepiaci ügyletből származó veszteség vagy

nyereség szembeállítható az előző két év veszteségével vagy nyereségével, amennyiben ezeket a korábbi adóbevallásaiban feltüntette.

e) Tartós befektetésből származik a jövedelem, ha befektetési szolgáltatóval, hitelintézettel kötött tartós befektetési szerződés keretében történik a legalább 25 ezer forintos lekötés.

Amennyiben a lekötési időszak legalább 3 éves, ennek a hozama után az adó mértéke 10%, legalább 5 éves lekötési időszakot követően a hozam utáni adó mértéke 0%.

f) A vállalkozásból kivont jövedelemnek minősül a társas vállalkozás megszűnésére tekintettel, vagy társas vállalkozás jegyzett tőkéjének tőke kivonás útján történő leszállítása esetén, illetve a tagsági viszony megszűnésére tekintettel a magánszemély tag részére a társas vállalkozás vagyonából megszerzett rész, amely meghaladja a részesedés (értékpapír) megszerzésére fordított értéket.

A vállalkozásból kivont jövedelem egésze jövedelem, amely után az adó mértéke 15%.

A vállalkozásból kivont jövedelmet 13%-os mértékű szociális hozzájárulási adó (SZOCHO) is terheli a minimálbér huszonnégyszeresének megfelelő összegig (adófizetési felső korlát). Ez abban az esetben áll fenn, ha a magánszemély nem rendelkezik a minimálbér huszonnégyszeresének megfelelő, személyi jövedelemadó köteles, összevont adóalapba tartozó jövedelemmel.

g) Kriptoesszközzel végrehajtott ügyletből származó jövedelemnek minősül 2022. 01.01-től a kriptoesszközzel végrehajtott ügyletből származó jövedelem (SZJA 67/C. §).

Jövedelemnek minősül a magánszemély által kötött kriptoesszközzel végrehajtott ügylet(ek) alapján az adóévben elért ügyleti nyereség.

Ügyleti bevételt nem kell megállapítani, ha az ügyletből származó bevétel a minimálbér 10 százalékát nem haladja meg.

A magánszemély, aki kriptoesszközzel végrehajtott ügyletből származó jövedelemre tesz szert az ellenőrzött tőkepiaci ügyletnél bemutatott módon adókiegyenlítésre is jogosult.

3.3. Kifizetőt terhelő adó

A kifizetőt terhelő adók a bevételek kapcsán már bemutatásra kerültek (1. fejezet). Az ilyen bevételek adóterhét nem a magánszemély, hanem a kifizető (aki adja) viseli.

3.4. Vegyes jövedelmek

Vegyes jövedelmek közé soroljuk

- a) termőföld bérbeadásából származó jövedelem (adóztatása a föld fekvése szerint illetékes önkormányzati adóhatóság feladata)
- b) a társasház, társasüdülő jövedelme (A közös tulajdon tárgyát képező ingatlanrész átruházása esetén a bevétel 25%-a a jövedelem, ami után az adó mértéke 15%. A közös tulajdon hasznosítása (bérbeadása) esetén az adó mértéke 15%.)
- c) nyeresémből származó jövedelem (A szerencsejátékok szervezéséről szóló törvényben meghatározott engedélyhez kötött sorsolós játékból, az ajándéksorsolásból, valamint a fogadásból származó nyereségy címén kapott bevétel egészét jövedelemnek kell tekinteni, amely után az adó mértéke 15%, amelyet a magánszemélyeknek kiosztandó, teljes nyereségyösszegeből egy tételben kell a kifizetőnek levonnia, és befizetnie. Nem számít jövedelemnek a pénznyerő-automatából, a játékkaszinóból, a lóversenyfogadásból, sorsjátékból, engedélyhez nem kötött sorsolós játékból, kártyateremben szervezett kártyajátékból, valamint a távszerencsejátékból származó nyereségy).

II. RÉSZ

A TERMÉSZETES SZEMÉLYEK VÁLLALKOZÁSI TEVÉKENYSÉGÉNEK ADÓZTATÁSA

A vállalkozási tevékenység adóztatásának módjait a szakiradolom két alapvető részre osztja.

Az egyik szerint azon vállalkozási formák esetén, ahol nincs a tulajdonos(ok)tól elkülönült vagyon és ezáltal nem jelenik meg a jogi személy (a természetes személy marad a jogalany) a vállalkozásból elért jövedelem után a vállalkozás nem, csak a természetes személy tulajdonos kerül adóztatásra. Ugyanez a szabály igaz azokra az ún. pénzügyileg átlátszó szervezetekre is, ahol ugyan jelenik meg elkülönült vagyon és szervezet (jogi személyként kerül nyilvántartásba-vételre), de a tulajdonosok korlátlan helytállási kötelezettsége miatt ezen szervezetek eredményét nem, csak a tulajdonosainak a vállalkozásból származó jövedelmét rendeli adóztatni.

A másik irányzat szerint, amennyiben a vállalkozási tevékenység külön jogalanyként létrehozott jogi személyiség keretében történik, akkor maga a jogi személy is adózik az elért nyeresége után és annak tulajdonosai (befektetői) is adóznak, amennyiben a vállalkozás adózott eredményéből hozamot (osztalékot) vesznek ki.

Magyarországon a két alapelv vegyítve jelenik meg. Egyrészt nem ismer pénzügyileg átlátszó szervezetet, azaz minden jogi személyként működő vállalkozást (függetlenül a tagok helytállási kötelezettségétől) az elért eredménye után a szervezet szintjén is adóztat (társasági adó), ugyanakkor a természetes személy kapcsán az egyéni vállalkozást (amelynél nincs elkülönült vagyon, nincs önálló jogi személyiség, maga a természetes személy a jogalany) mégis főszabályként a magánszemélytől elkülönített egységként (mintha jogi személy lenne) rendeli adóztatni.

1. fejezet

AZ EGYÉNI VÁLLALKOZÓK ADÓZÁSA

Az egyéni vállalkozó főszabály szerint az SZJA alanya, a vállalkozásból elért jövedelme (eredménye) után fizetendő adót az SZJA a külön adózó jövedelmek között szabályozza.

Az egyéni vállalkozó főszabály szerint vállalkozói személyi jövedelemadó szabályai szerint adózik (VSZJA), vagy bizonyos feltételek esetén átalányadózást választhat.

Szűk körben arra is van lehetősége az egyéni vállalkozónak, hogy ne az SZJA, hanem az SZJA helyett egy másik adónem, a kisadózó vállalkozások tételes adója (KATA) alapján tegyen eleget adókteleztségének.

Az egyéni vállalkozó adózása kapcsán kiemelés érdemel, hogy egyéni vállalkozónak nemcsak az egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő magánszemély tekintendő, hanem az egyéni közjegyző, az önálló bírósági végrehajtó, az egyéni szabadalmi ügyvivő, az egyéni ügyvéd és a magán-állatorvos is (Szja tv. 3.§ 17. pont).

1.1. Az egyéni vállalkozók vállalkozói személyi jövedelemadó szerinti adózása (vszja)

Az egyéni vállalkozó egyéni vállalkozásából származó jövedelme után három féle adóteher is jelentkezhet.

- a)* a vállalkozói jövedelme után vállalkozói jövedelemadót (9%) fizet;
- b)* osztalékalapja után vállalkozói osztalékadót (15%);
- c)* amennyiben vállalkozásból származó bevételével szemben vállalkozói kivétet számol el, akkor a vállalkozói kivét, mint összevonás alá eső jövedelme után is szja-t (15%) fizet.

a) Az egyéni vállalkozó vállalkozói jövedelmének adója

A vállalkozói jövedelem szerinti adózást alkalmazó egyéni vállalkozó jövedelme (adóalapja) lényegében az önálló tevékenységből származó jövedelmek tételes költségelszámolására hasonlít, bizonyos további kedvezményekkel.

Az egyéni vállalkozásból származó bevételeiből (SZJA. 10. sz. melléklet) levonjuk a tevékenység folytatása érdekében felmerült és a jövedelemadó törvény szerint elszámolható költségeket (SZJA 11. sz. melléklet). Többféle egyéni vállalkozói tevékenység esetén az azokból származó bevétel és az annak elérése érdekében felmerült (elismert) összes költség együttes szám-bavétele alapján kell az adóalapot megállapítani.

A bevétel tovább csökkenthető (amennyiben fennállnak) az ún. bevétel csökkentő tételekkel és az elhatárolt veszteséggel.

A fentiek alapján tehát az egyéni vállalkozó vállalkozói jövedelmét az alábbi séma alapján határozhatjuk meg:

Vállalkozói bevétel

- (–) Vállalkozó költségei (binnen vállalkozói kivét!)
 - (–) Bevételt csökkentő tételek
 - (–) Vállalkozó elhatárolt vesztesége
 - = Vállalkozói jövedelem (adóalap)
 - × 9% VSZJA
 - = Számított vállalkozói szja
- (–) Adókedvezmények
 - = Fizetendő vállalkozói szja

Az egyéni vállalkozó bevételei különösen:

- az egyéni vállalkozási tevékenység keretében vagy azzal összefüggésben az értékesített termék, áru, szolgáltatás ellenértéke vagy ezek előlege;
- a kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz értékesítésekor kapott ellenérték, illetőleg ezek szokásos piaci értéke, ha ez utóbbi a magasabb érték;
- a kapott kamat, a kötbér, késedelmi kamat, a bírság címén kapott összeg;
- a káreseménnyel összefüggésben kapott kártérítés, ideértve a felelősségbiztosítás alapján felvett összeget;

- az *adók, járulékok* különbözetének a *visszatérítése*, ha a befizetést bármely évben költségként számolta el;

Az egyéni vállalkozó költségei

Vállalkozói költségnek minősül minden olyan ráfordítás (kivéve a személyi jövedelemadó, illetve a vállalkozói kivét után fizetett nyugdíj és egészségbiztosítási járulék), ami a vállalkozó jövedelemszerző tevékenységével összefüggésben merül fel és számlával, bizonylattal igazolni lehet.

Így vállalkozói költségnek minősül különösen:

- a *vállalkozói kivét*, ami az egyéni vállalkozónak a saját tevékenységéért személyes munkavégzés címén elszámolt összeg. A vállalkozói kivét ugyanakkor összevonás alá eső, önálló tevékenységből származó bevételnek számít, amelynek a 100%-a jövedelem, így a vállalkozói kivét után, mint összevonás alá eső jövedelem 15% adót kell fizetni,
- a kizárólag *üzemi célt szolgáló tárgyi eszközök beszerzésére, előállítására fordított kiadás, ha az a 200 ezer forintot nem haladja meg*;
- a tárgyi eszközök, nem anyagi javak után elszámolt *értécsökkenési leírása* (időarányosítással);
- *anyagbeszerzésre, az árubeszerzésre, a göngyöleg beszerzésére* (csökkentve a szállítónak visszaküldött betétdíjas göngyöleg ellenértékével), a *szállításra* fordított kiadás, feltéve, hogy azok részben sem szolgálják a magánszemély személyes vagy családi szükségleteinek kielégítését;
- az egyéni vállalkozóval munkaviszonyban álló magánszemély (a továbbiakban: alkalmazott) részére kifizetett *bér és annak közterhei*,
- az üzlet, a műhely, a gazdasági épület *bérleti díja*, a fűtés, a világítás és a technológiai energia költsége, a telefon, rádiótelefon, telefax, cb-rádió, telex használati díja (*rezsiköltség*);
- ha a lakás és a telephely műszakilag nem elkülönített, akkor a *tevékenységgel arányosan* lehet a kiadásokat figyelembe venni az adott költségre jellemző mértékegységek (nap, m², m³) alapulvételével, a telefonbeszerelés költségének 50%-a, az internet használati díj 50%-a;
- saját, vagy alkalmazott *hivatali, üzleti utazás* esetén az utazásra, a szállás díjára, külföldi kiküldetés esetén az utazásra, a szállás, a lakás bérleti díjára fordított kiadás, azzal, hogy e pont rendelkezése nem alkalmaz-

ható abban az esetben, ha az utazásra vonatkozó dokumentumok és körülmények (szervezés, reklám, hirdetés, útvonal, úti cél, tartózkodási idő, a tényleges szakmai és szabadidőprogram aránya stb.) valós tartalma alapján, akár közvetve is megállapítható, hogy az utazás csak látszólagosan hivatali, üzleti;

- *a járművek költségei* a törvényben meghatározott módon,
- *igazolás nélkül elszámolható költségek* (kiküldési rendelvény szerinti gépkocsihasználát, NAV üzemanyagár, fogyasztási norma alapján, továbbá 30 Ft/km személygépkocsi normaköltség).

Az egyéni vállalkozó bevételeit csökkentő tételek (SZJA 49/B.§ (6) bek.)

A bevételt csökkentő tételek levonhatósága független attól, hogy egyébként költségként is elszámolásra kerülnek.

- ✓ **Szakképzés támogatása:** Szakképző iskolai tanuló gyakorlati képzésének a biztosítása esetén vehető igénybe, mértéke a minimálbér 24%-a/fő/hónap.
- ✓ **Foglalkoztatás ösztönzés:**
Legalább 50%-ban megváltozott munkaképességű alkalmazott foglalkoztatása esetén személyenként a fizetett bér, de legfeljebb a minimálbér összegéig érvényesíthető.
Korábban munkanélküli személy (SZJA 3.§ 43.pont) foglalkoztatása, illetve a sikeres szakmai vizsgát tett szakképző iskolai tanuló továbbfoglalkoztatása esetén a foglalkoztatás ideje alatt, de legfeljebb 12 hónapon át a befizetett szociális hozzájárulási adó összege. Erre akkor van lehetőség, ha a korábban munkanélküli személy alkalmazása óta, illetőleg azt megelőző hat hónapon belül, azonos munkakörben foglalkoztatott más alkalmazott munkaviszonyát felmondással nem szüntette meg, és a korábban munkanélküli személy az alkalmazását megelőző hat hónapon belül vele nem állt munkaviszonyban.
- ✓ **Foglalkoztatási kedvezmény:** (létszámbővítés kedvezménye) akkor érvényesíthető, ha a munkaviszonyban álló munkavállalók létszáma az év első napján az 5 főt nem haladja meg, és az előző adóéves átlagos állományi létszám növekedése következett be. A kedvezmény alapján a bevétel havonta a minimálbér összegével csökkenthető (ha csökkenti

a létszámot, akkor növelő tétel a csökkentés és a minimálbér szorzatának az 1,2 szerese).

- ✓ **Alapkutatás, alkalmazott kutatás és kísérleti fejlesztés** címén az adóévben költségként elszámolt összeg, ha ez nem támogatásból valósul meg.
- ✓ **Kisvállalkozói kedvezmény:** 250 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató egyéni vállalkozó beruházásai után a vállalkozói bevétele és költsége különbözetéig veheti igénybe.

Kisvállalkozói kedvezmény jogosulatlan igénybevétele miatti korrekció:
Ha az igénybevétel előírt feltételei nem teljesülnek (nem kizárólagos üzemi célt szolgál, üzembe helyezésére 4 éven belül nem kerül sor, az eszköz 4 éven belül értékesítésre kerül), akkor a fizetendő személyi jövedelemadót növelni kell a kedvezménnyel megtakarított adó kétszeresével.

Elhatárolt veszteség

A költségelszámolás kapcsán meg kell említeni, hogy a felmerült, elszámolható költség az adóévben csak az egyéni vállalkozásból származó bevétel összegéig lehet elszámolni. Az ezt meghaladó költséget *elhatárolt veszteségnek* nevezzük.

Az elhatárolt veszteséget az egyéni vállalkozó a keletkezés évét követő öt adóéven belül, döntése szerinti megosztásban, keletkezésük sorrendjében elszámolhatja, az elhatárolt veszteség nélkül számított vállalkozói adóalap 50%-ig.

Jövedelem (nyereség) minimum adóalapja

Elvárt jövedelem adóalapja. Ennek lényege, hogy az egyéni vállalkozónak a fentiek szerint bemutatott, általánosan megállapított adóalaptól függetlenül is a minimum adóalap után adót kell fizetnie, amennyiben az általánosan megállapított adóalap nem éri el a jövedelem (nyereség) mimimumát.

A jövedelem (nyereség) mimimum adóalapja a vállalkozói bevételek 2%-a, amely után az egyéni vállalkozónak mindig meg kell fizetnie a vállalkozói személyi jövedelemadót.

Ez a rendelkezés nem vonatkozik a kezdő egyéni vállalkozóra a tevékenység megkezdésének évében és az azt követő adóévben, (ha az egyéni vállalkozó

kozó az azt megelőző 36 hónapban egyéni vállalkozói tevékenységet nem folytatott), illetve az elemi kárt (a bevétel legalább 15%-a kiesik) szenvedett egyéni vállalkozóra.

Adómérték

A vállalkozói jövedelemadó mértéke az adóalap vagy jövedelem (nyereség) minimum adóalap után 9%.

Adókedvezmény

Az adóalapra vetített adómérték, mint számított vállalkozói jövedelemadó csökkenthető az egyéni vállalkozóra vonatkozó adókedvezményekkel.

- ✓ Ha az egyéni vállalkozónak van külföldi telephelye is, és azután külföldön adót fizetett, akkor – egyezmény hiányában – a külföldön megfizetett adó 90%-a kedvezményként vehető figyelembe.
- ✓ Kisvállalkozói adókedvezményt vehet igénybe az egyéni vállalkozó a fizetendő személyi jövedelemadója 70%-áig (13. sz. melléklet). Feltétele, hogy 250 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztasson és tárgyi eszköz beszerzéséhez, előállításához pénzügyi intézménytől hitelt vegyen igénybe. A kedvezmény mértéke a fizetett kamat összege.

Fizetendő vállalkozói jövedelemadó

A vállalkozói személyi jövedelemadó adókedvezményekkel csökkentett értéke az egyéni vállalkozó éves adófizetési kötelezettsége. Az egyéni vállalkozó a vállalkozásából származó jövedelme után negyedévente adóelőleget fizet.

b) Az egyéni vállalkozó vállalkozói osztalékadója

A vállalkozási osztalékalapot az adózás utáni vállalkozói jövedelemből – az azt módosító korrekciós tételek figyelembe vételét követően – kell megállapítani.

Az egyéni vállalkozó adózás utáni vállalkozói jövedelme (osztalékalap) egyenlő a vállalkozói adóalap és a megállapított vállalkozói személyi jövedelemadó különbségével (illetve esetenként módosítani kell bizonyos korrekciós tényezőkkel. Például az igénybe vett kisvállalkozó kedvezmény növeli az adóalapot).

A vállalkozói osztalékalap után az adó mértéke 15% szja.

Az egyéni vállalkozó osztalékalapját a külön adózó osztalékból származó jövedelemhez hasonlóan 13%-os mértékű szociális hozzájárulási adó (szochó) is terheli a minimálbér huszonnégyszeresének megfelelő összegig (adófizetési felső korlát). Ez abban az esetben áll fenn, ha az egyéni vállalkozó nem rendelkezik a minimálbér huszonnégyszeresének megfelelő, személyi jövedelemadó köteles, összevont adóalapba tartozó jövedelemmel.

c) a vállalkozói kivét után fizetendő szja

Amennyiben az egyéni vállalkozó személyes munkavégzés címén a saját tevékenységéért fizet, akkor ezt az összeget költségként elszámolhatja (vállalkozói kivét).

A vállalkozói kivét összege ugyanakkor összevonás alá eső bevételként fog adózni (azaz össze kell vonni más összevonás alá eső jövedelemmel).

A vállalkozói kivét bár az önálló tevékenység közé sorolandó, de a teljes összege jövedelemnek számít (nincs tételes költségelszámolás, 10%-os költséghányad).

A vállalkozói kivét után, ha nincs más összevonás alá eső jövedelem és nincs adóalapot csökkentő kedvezmény, akkor 15% szja-t kell fizetni.

1.2. Az egyéni vállalkozó átalányadózása

Az egyéni vállalkozó a vállalkozó személyi jövedelemadó (VSZJA) helyett jogosult átalányadózást is választani.

Az átalányadózás szabályai egy bizonyos átalányadó-keret mértékéig alkalmazható, amelyet az egyéni vállalkozó árbevétele határoz meg. Ez a határ az éves minimálbér tízszereséig, azaz 2023-ban 27 840 000 Ft-ig áll fenn.

Amennyiben az egyéni vállalkozó kizárólag kiskereskedelmi tevékenységet végez, az átalányadózás árbevétel határa az éves minimálbér ötvenszerese, azaz 2023-ban 139 200 000 Ft.

A tevékenységét kezdő illetve megszüntető átalányadózó egyéni vállalkozó esetén az árbevételi határokat időarányosan kell figyelembe venni.

Az egyéni vállalkozó, akinek átalányadózása vagy erre való jogosultsága megszűnik, akkor ismételten átalányadózást a megszűnés évében és az azt követő adóévben nem választhat.

Az átalányadózásra való jogosultság addig tart, amíg a feltételek teljesülnek. A jogosultság megszűnése esetén az egyéni vállalkozónak az év első napjától kezdődően visszamenőlegesen, a vállalkozói jövedelem szerinti adózásra kell áttérnie.

Az átalányadózó egyéni vállalkozó árbevételével szemben a költségeit a jogszabály valószínűsíti (vélelmezett költséghányad), így a jogszabályi költséghányadon kívül az egyéni vállalkozó nem jogosult semmilyen további kedvezmény igénybevételére.

Az általános költséghányad 40%, azaz a bevétel 60-át kell jövedelemnek tekinteni.

Kedvezményezett tevékenységek esetén magasabb mértékű költséghányad elszámolását engedi meg a törvény. Például 80%-os költséghányad vehető figyelembe mezőgazdasági, erdőgazdálkodási tevékenységre, építőipari szolgáltatásra, személyi, háztartási cikk javítására, taxis személyszolgáltatásra, fényképészet, fodrászat, szépségáplás, személygépjármű-vezető képzés tevékenység, illetve 90%-os költséghányadot alkalmazhatnak a kizárólag kiskereskedelmi értékesítést végző átalányadózó egyéni vállalkozók.

Amennyiben az adóév folyamán a költséghányadot érintően megváltozik az egyéni vállalkozó tevékenysége, úgy a változás időpontjától az év első napjára visszamenőleg át kell térnie az egyéni vállalkozónak a változást követően alkalmazandó költséghányadra.

Az átalányadózó egyéni vállalkozót az adóévben az átalányban megállapított jövedelme után egy bizonyos mértékű adómentesség is megilleti. Adómentes az átalányban megállapított jövedelem az éves minimálbér feléig (2023-ban

ez 1 392 000 Ft). Ez azt jelenti, hogy egy 40%-os költséghányadot alkalmazó átalányadózó egyéni vállalkozónak éves szinten 2 320 000 Ft-os árbevételig nem kell átalányadót fizetnie.

Az adómentes jövedelemhatár adóévre vehető figyelembe és kezdő átalányadózó egyéni vállalkozó esetén sem kell arányodítani.

1.3. Egyéni vállalkozók kisadózó vállalkozások tételes adója (KATA)

Az egyéni vállalkozók közül a főfoglalkozású egyéni vállalkozó az SZJA helyett a kisadózó vállalkozások tételes adójának választásával is adózhat a vállalkozásából származó jövedelme után (kisadózó).

KATA válaltsztása esetén az egyéni vállalkozónak értelemszerűen nincs vállalkozói személyi jövedelemadó és vállalkozói osztalékalap utáni adó illetve átalányadó fizetési kötelezettsége.

Főfoglalkozású egyéni vállalkozónak minősül az az egyéni vállalkozó, aki nem áll legalább heti 36 órás foglalkoztatással járó munkaviszonyban, nem minősül kiegészítő tevékenységet folytatónak (nyugdíjasnak), nem részesül rokkantsági ellátásban, közép- vagy felsőoktatási intézményben nappali rendszerű oktatás keretében nem folytat tanulmányokat.

Nem választhatja továbbá a KATA szerinti adóalanyiságot az az egyéni vállalkozó, aki az Önálló vállalkozók tevékenységi jegyzéke szerint 68,20 Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése besorolású tevékenységből az adóalanyiság választásának évében bevételt szerzett.

A KATA mértéke havonta 50 000 Ft, amely független az egyéni vállalkozó árbevételétől és amely évi 18 000 000 Ft-os éves árbevétel (keretösszeg) alkalmazható. Amennyiben a kisadózó egyéni vállalkozó éves árbevétele a keretösszeget meghaladja a KATA alanyiság nem szűnik meg, de a keretösszeget meghaladó rész után 40 százalékos mértékű különadót is.

2. fejezet

A MEZŐGAZDASÁGI ŐSTERMELŐK ADÓZÁSA

Őstermelésre jogosító tevékenység a *mező- és erdőgazdasági tevékenység*, valamint a mező- és erdőgazdasági tevékenységet *kiegészítő* tevékenység.

Mező- és erdőgazdasági tevékenység a növénytermesztés, a kertészet, az állattartás, az állattenyésztés, a halgazdálkodás, a vadgazdálkodás, az erdőgazdálkodás, valamint a kistermelői termékfeldolgozás (52/2010. (IV. 30.) FVM rendelet szerint kistermelő az az őstermelő, aki a saját gazdaságban előállított, a rendeletben megadott mennyiségi szint alatt, az általa megtermelt alaptermékkel vagy az ebből előállított élelmiszerrel látja el közvetlenül a végső fogyasztót, vagy a gazdaság helyétől légvonalban számítva legfeljebb 40 km távolságon belüli kiskereskedelmi, vendéglátó, vagy közétkeztetési létesítményt.)

Mező- és erdőgazdasági tevékenységet kiegészítő tevékenység a falusi és agroturizmus (falusi vendégszta), a kézművesipari tevékenység, a fűrészáru-feldolgozás, a takarmány-előállítás, dohányfeldolgozás, mező- és erdőgazdasági szolgáltatás, az élelmiszer előállítása mezőgazdaság termékből kivéve kistermelői termékfeldolgozás.

A kiegészítő tevékenység csak az őstermelői tevékenységből származó éves bevétel negyedéig minősül kiegészítő tevékenységnek (keretösszeg). Ha a kiegészítő tevékenységből származó éves bevétel meghaladja a keretösszeget, akkor annak teljes összege (!) már nem őstermelői tevékenységből származó bevételnek tekintendő és az önálló tevékenységből származó bevételek szerint adózik.

A mezőgazdasági őstermelői tevékenység önállóan vagy őstermelők családi gazdaságának tagjaként folytatható.

Őstermelő az a természetes személy lehet, aki 16. életévét betöltötte, az őstermelői tevékenységet saját gazdaságában (saját tulajdonában, vagy bé-

relt területen) folytatja és kérelmére a Nemzeti Agrárgazdasági Kamaránál (NAK) vezetett nyilvántartásba kerül.

Az őstermelők családi gazdasága, amelyet szintén a NAK vesz nyilvántartásba, olyan termelési közösség (nem jogi személy, így önálló jogalanyisággal és a tagok vagyontól elkülönült vagyonnal sem rendelkezik) amelyben legalább két, egymással hozzátartozói láncolatban álló mezőgazdasági őstermelő hoz létre.

Hozzátartozói láncolatba a közeli hozzátartozók (házastárs, egyenes ági rokon, örökbefogadott-, mostoha-, nevelt gyermek, örökbefogadott-, mostoha-, nevelőszülő, testvér), valamint az e személyek hozzátartozói (élettárs, egyenes ági rokon házastársa, házastárs egyenes ági rokona és testvére, testvér házastársa) továbbá ezek személyek egyenesági rokonai tartoznak bele.

Egy őstermelő csak egy őstermelők családi gazdaságának lehet tagja.

Az őstermelők családi gazdasága az őstermelő tagok közötti írásbeli szerződéssel jön létre, amelyben a tagok többek között megállapodnak abban is, hogy a tevékenységből származó nyereséget (esetleges veszteséget) milyen arányban viselik. Ez a megállapodás az alapja az őstermelők családi gazdaság tagja adóköteles jövedelmének a meghatározásának (megállapodás hiányában a nyereség (veszteség) a tagok közt egyenlő arányban oszlik meg.

Az őstermelők adózása kapcsán alapkérdés az őstermelésből származó árbevétel meghatározása. Bevételnek számít minden olyan bevétel, amelyet az őstermelő e tevékenységével összefüggésben megszerez (ide tartozik a mező- és erdőgazdasági tevékenységet kiegészítő tevékenységből származó bevétel is a mező- és erdőgazdasági tevékenységbevételeinek egynegyedéig. A bevétel alól kivételt képeznek a kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszközök és a személygépkocsi értékesítése (ingó vagyontárgy átruházása), a termőföld értékesítése (ingatlan vagyontárgy átruházása), továbbá a kapott ámogatások.

Fontos szabály, hogy a mezőgazdasági őstermelőt adómentesség illeti meg, ha árbevétele az adóévben nem haladja meg az éves minimálbér felét (2023-ban 1 392 000 Ft).

Ha a bevétel ezt meghaladja, akkor a teljes bevételt figyelembe véve kell a mezőgazdasági őstermelőnek a jövedelmét meghatározni.

Ez az árbevételmentesség minden őstermelőt megillet független attól, hogy a jövedelmét milyen módszerrel állapítja meg.

2.1. Az őstermelők átalányadóztatása

A mezőgazdasági őstermelő adóztatásának alapformája az átalányadóztatás, amely választásnak feltétele, hogy az őstermelőnek a tevékenységéből származó őstermelésre jogosító (figyelemmel a kiegészítő mezőgazdasági tevékenységre is!) árbevétele az adóévben ne haladja meg az éves minimálbér tízszeresét (2023-ban 27.840 000 Ft-ot).

Az őstermelők családi gazdasága esetén akkor van lehetőség átalányadóztatás választására, ha a családi őstermelői tevékenység keretében végzett őstermelői tevékenység árbevétele az adóévben nem haladja meg a tagok létszáma (adóév utolsó napja szerint) és az éves minimálbér tízszerese szorzatának összegét, de maximum az éves minimálbér negyvenszeresét (2023-ban 111 360 000 Ft-ot).

A jövedelmet az átalányadóztató mezőgazdasági őstermelő akképpen határozza meg, hogy az árbevételből levonja a 90%-os költséghányadot (A bevétel 10%-a lesz a jövedelem).

Az átalányadóztató őstermelőt az adóévben az átalányban megállapított jövedelme után egy bizonyos mértékű adómentesség is megilleti. Adómentes az átalányban megállapított jövedelem az éves minimálbér feléig, 2023-ban ez 1 392 000 Ft. Ez azt jelenti, hogy az átalányadóztató mezőgazdasági őstermelőnek 13 920 000 Ft-os (2023) árbevételig nem kell átalányadót fizetnie.

Az így megállapított adóalapra vetített adó mértéke 15% szja.

2.2. Az őstermelők tételes költségelszámolása

A mezőgazdasági őstermelő, ha nem akar átalányadóztató lenni, vagy nem felel meg az átalányadóztatás feltételeinek tételes költségelszámolást is alkalmazhat.

A mezőgazdasági őstermelő tételes költségelszámolás esetén a bevételéből levonja a bevétel megszerzésével összefüggő igazolt és elszámolható költségeit (Szja tv. 3. számú melléklete szerint).

Az őstermelő jogosult további *bevételek csökkentő kedvezmények* alkalmazására is:

- legalább 50%-ban megváltozott munkaképességű alkalmazott foglalkoztatása esetén havonta az alkalmazottnak kifizetett bér összegével, de legfeljebb a hónap első napján érvényes minimálbér összegével.
- korábban munkanélküli személy, szabadságvesztésből szabaduló személy, szakmai vizsgaszerzést követően a tanuló foglalkoztatása esetén a foglalkoztatása ideje alatt, de legfeljebb 12 hónapon át befizetett szociális hozzájárulási adó összegével.

A mezőgazdasági őstermelő elhatárolhatja az adóévi vagy a korábbi éveinek veszteségét (*veszteségelhatárolás* azt jelenti, hogy adóévben több költsége van, mint bevétele). A tárgyévi veszteség a következő öt év jövedelmével vagy az előző két év jövedelmével szemben (az egyes adóévekre a veszteség 30%-a vihető vissza) lehet figyelembe venni. A korábbi években elhatárolt veszteség összegét azonban csak a tárgyévi jövedelem 50%-ig lehet figyelembe venni.

Az így megállapított adóalapra vetített adó mértéke 15% SZJA, amely számított adó csökkenthető *az őstermelői adókedvezménnyel*, amelynek összege az e tevékenység jövedelmére eső adó, de maximum 100 000 Ft.

2.3. Az őstermelők 10 százalékos költséghányad szerinti adózása

A mezőgazdasági őstermelő, ha nem akar átalányadózó lenni, vagy nem felel meg az átalányadózás feltételeinek, vagy nem kíván tételes költségelszámolást alkalmazni, választhatja a 10%-os költséghányad szerinti adózást.

Az őstermelő ebben az esetben bevételét 10%-os költséghányaddal csökkentheti, azaz a bevételének 90%-át tekinti jövedelemnek.

Az így megállapított adóalapra vetített adó mértéke 15% SZJA, amely számított adó csökkenthető *az őstermelői adókedvezménnyel*, amelynek összege az e tevékenység jövedelmére eső adó, de maximum 100 000 Ft.

3. fejezet

A FIZETŐVENDÉGLÁTÁSI TEVÉKENYSÉGET FOLYTATÓ MAGÁNSZEMÉLY TÉTELES ÁTALÁNYADÓZÁSA

A szálláshely-szolgáltatási tevékenységről külön jogszabály, a szálláshely-szolgáltatási tevékenység folytatásának részletes feltételeiről és a szálláshely-üzemeltetési engedély kiadásának rendjéről szóló 239/2009. (X.20.) Korm. rendelet rendelkezik.

A szálláshely-szolgáltatók kapcsán az SZJA törvény a fizetővendéglátó tevékenységet folytató magánszemélyekre külön adózási szabályt is meghatároz. Fizető-vendéglátó tevékenységet folytat az a magánszemély, aki nem egyéni vállalkozóként nyújt szálláshelyet.

A fizetővendéglátás tételes átalányadózásának választása azonban feltételhez kötött, a magánszemély akkor jogosult ezt az adózási módot választani, ha a tevékenységet a tulajdonában vagy hasznélvezetében lévő legfeljebb három – nem szálláshely-szolgáltatás rendeltetésű – lakásban vagy üdülőben folytatja, továbbá szolgáltatását ugyanazon személynek adóévenként 90 napot meg nem haladó időtartamra nyújtja.

A tételes átalányadózás akkor is alkalmazható, ha szállásról kiállított számla nem magánszemély nevére szól, mert a szállást valamely kifizető (munkáltató) fizeti.

A tételes átalányadó éves *mértéke* szobánként évi 38.400 Ft, amely összeg függtelen attól, hogy egész évben fennáll-e a magánszemély ezen tevékenysége, tovább függtelen a magánszemélynek a fizető-vendéglátásból származó bevétel nagyságától illetve az ezzel kapcsolatosan felmerülő költségektől.

Amennyiben a magánszemély adózására ezt a módot választotta, de nem felel meg a feltételeknek, akkor tevékenységéből származó jövedelem meghatározására az önálló tevékenységből származó jövedelmekre vonatkozó rendelkezések szerint kell eljárni.

III. RÉSZ

A TÁRSAS VÁLLALKOZÁSOK EREDMÉNYÉNEK ADÓZTATÁSA

A társas vállalkozás átfogó fogalom, magába foglalja a gazdasági társaságokat (közkereseti társaság, betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság) a szövetkezetet, az egyesülést, az európai gazdasági egyesülést, az európai szövetkezetet, az európai részvénytársaságot, a szabadalmi ügyvivői irodát, az ügyvédi irodát, a közjegyzői irodát, a végrehajtói irodát, és az erdőbirtokossági társulást.

A társas vállalkozások adókötelezettsége a tevékenység megkezdésének napján kezdődik és a vállalkozási tevékenység befejezésének napjáig tart.

A tevékenység megkezdésének napja, ha a tevékenységet a társas vállalkozás a bejegyzés előtt megkezdheti (előtársaság), akkor a tanúsítvány kiadásának időpontja, egyéb esetben a bejegyzés időpontja. A tanúsítvány kiállítását, illetve egyéb esetben a bejegyzést követően tehet a társas vállalkozás jognyilatkozatot.

A tevékenység azon a napon szűnik meg, amikor a megszűnést szabályozó jogszabály szerint megszűnik (általában a nyilvántartásból történő törléssel).

A társas vállalkozások nyereségük után a társasági adó és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. tv. (TAO) szabályai szerint adóznak, illetve bizonyos feltételek esetén választhatják a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. tv. (KIVA) rendelkezéseit.

1. fejezet

A TÁRSASÁGI ADÓ ÉS AZ OSZTALÉKADÓ (TAO)

1.1. A társasági adó általános jellemzői

A TAO két jól elkülöníthető részre osztható, egyrészt szabályozza a társasági adó, másrészt az osztalékadó fizetésének szabályait. Hangsúlyozni kell, hogy az osztalékadó rendelkezései csak a nem magánszemély osztalékára terjed ki, hiszen magánszemély osztalékból származó jövedelme után a személyi jövedelemadónál kifejtettek szerint adózik.

A TAO szabályai szoros kapcsolatban állnak a számviteli törvény (2000. évi C. tv.) előírásaival, ugyanis a TAO rendelkezéseit a számviteli törvénnyel összhangban kell értelmezni.

A társasági adó alapját is a számviteli törvény szerint kimunkált, megállapított adózás előtti eredményből kiindulva kell meghatározni, és ezt kell módosítani az adótörvényben előírtakkal. Ebből az is következik, hogy a számviteli adózás előtti eredmény nem azonos a társasági adó adóalapjával.

Általánosságban elmondható, hogy a számvitelileg elszámolt kiadások kapcsán a TAO törvény nevesíti a kiadások azon körét, amelyek költségként és ráfordításként az adóalap meghatározásakor figyelembe lehet venni.

1.2. A társasági adó alanyai

Belföldi adóalanyról beszélhetünk, ha az adóalany székhelye belföldön található, tehát a tulajdonosok állampolgársága, vagy külföldi jogállása nincs összefüggésben a belföldi státusszal, azaz részben vagy egészben külföldi tulajdonban lévő belföldi székhelyű adóalany is Magyarországon adózik.

A TAO belföldi adóalanyai azonban nemcsak a társas vállalkozások, hanem azok a nonprofit szervezetek is, amelyeket a törvényszék vesz nyilván tartásba (alapítvány, egyesület, köztestület). A TAO alanya az egyéni cég is.

Sajátos belföldi adóalanyiságot eredményez az a külföldi adóalany, amelynek az üzletvezetés helye (az a hely, ahol az ügyvezetés az irányításra berendezkedett) belföldön (Magyarország) van.

Azon szervezeteket, amelyek nem tartoznak a belföldi adóalanyok közé, illetve amelyekre nem terjed ki a törvény, a jogszabály tételesen nevesíti:

- kisvállalati adó (KIVA) alanyai,
- Magyar Nemzeti Bank;
- felszámolási eljárás alatt álló, kényszertörlesztés alatt álló adóalanyok;
- pártok;
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.,
- Maradványvagyon-hasznosító Zrt.,
- büntetés-végrehajtási gazdálkodó szervek;
- Közszolgálati médiaszolgáltatók,
- Nemzeti eszközközvetítő program Lebonyolítója,
- Országos betétbiztosítási Alap, Befektetővédelmi Alap, Szanálási Alap

A belföldi adóalany *teljes körű adókötelezettséggel* rendelkezik, azaz mind a belföldről, mind a külföldről származó jövedelmére egyaránt kiterjed az adókötelezettség.

Külföldi adóalany esetében a vállalkozás székhelye külföldön van. A külföldi adóalanyok két csoportját határozza meg a törvény, úgymint a külföldi vállalkozó és az ingatlanal rendelkező társaság külföldi tagja.

A külföldi vállalkozó belföldön telephellyel rendelkezik, ahol gazdasági tevékenységet folytat bevétel, nyereség elérése céljából.

A külföldi vállalkozó telephelyére a TAO tv. ad értelmező rendelkezést (ez a telephelyi fogalom nem azonos a cégjogban már megismert fogalommal!). Telephelynek minősül egyrészt a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe, amely cégbejegyzéssel jön létre, másrészt amit az adójogszabály telephelynek tekint (4. § 33. pont).

Ez utóbbi, adójogi telephely kategóriájába tartozik különösen:

- a külföldi adóalany Magyarországon elhelyezett üzleti létesítménye, berendezése, felszerelése (üzem, gyár, bánya, üzlet),
- külföldi adóalany Magyarországon történő építkezése vagy összeszerelő tevékenysége, ha időtartama folyamatosan vagy megszakításokkal összesen legalább 3 hónapig tart,
- külföldi adóalany által Magyarországon természeti erőforrás közvetlen hasznosítása,
- külföldi adóalany által Magyarországon ingatlan térítés ellenében történő hasznosítása.

A külföldi vállalkozó is a TAO adóalánya. A külföldi vállalkozó adókötelettsége a belföldi telephelyen végzett vállalkozási tevékenységből származó jövedelmére terjed ki (*korlátozott adókötelettséggel*).

A külföldi adóalanyiság speciális kategóriája az a külföldi személy (olyan állam tagja, akivel nincs kettős adóztatást elkerülő egyezmény), aki ingatlanl rendelkező magyarországi székhelyű társaságban (beszámolójában a belföldön fekvő ingatlan értéke több mint 75%) meglévő részesedésének elidegenítése vagy kivonása révén szerez Magyarországon jövedelmet (ingatlanl rendelkező társaság külföldi tagja).

1.3. A társasági adó alapjának megállapítása

Az adó alapja a számviteli törvény előírásai alapján megállapított adózás előtti eredmény (üzemi, üzleti tevékenység eredményének, a pénzügyi műveletek eredményének az összege) a TAO módosító tételeivel korrigálva.

Amennyiben az adózás előtti eredmény és az adótörvénnyel módosított adózás előtti eredmény nem éri el a jövedelem (nyereség) minimumot, akkor a jövedelem (nyereség) minimum tekintendő adóalapnak (6. § (5) b.pont)

A jövedelem (nyereség) minimum adóalapja a bevételek 2%-a, amely után az adóalanynak mindig meg kell fizetnie a társasági adót.

Nem kell ezt a rendelkezést alkalmazni az előtársaság és az azt követő adóévben, az alapítvány, az egyesület, a közhasznú nonprofit gazdasági tár-

saság esetén, vagy ha az adózót elemi kár sújtotta (árbevétel legalább 15%-a kiesik).

A társasági adóalap a következő séma szerint állapítható meg:

Adózás előtti eredmény

- (-) Adózás előtti eredményt csökkentő tételek
- (+) Adózás előtti eredményt növelő tételek
- = Adóalap
- × 9% TAO
- = Számított adó
- (-) Külföldön megfizetett társasági adó
- (-) Adókedvezmények
- = Fizetendő adó

Az adóalap módosító (csökkentő/növelő tételek) alkalmazásának indoka egyrészt az *adóalap védelme*, amelynek következtében nem enged bizonyos tételeket elszámolni, másrészt *adóalap-kedvezményeket* állapítanak meg azért, hogy egyes tételeket valamilyen gazdaságpolitikai indokkal nem kíván adóztatni vagy kisebb mértékben, harmadrészt vannak egyéb, *kétszeres adóztatást magakadályozó* rendelkezések.

1.3.1. Adóalap-kedvezmények

Elhatárolt veszteséget (a tárgyévi vagy korábbi negatív adóalapot) az adóalany a keletkezését követő öt adóéven belül, döntése szerinti megosztásban, keletkezésük sorrendjében elszámolhatja, az elhatárolt veszteség nélkül számított adóalap 50%-ig (7.§(1)a. és 17.§.).

A mezőgazdasági ágazatba sorolt adózó az adóévben elhatárolt veszteségét az adóévet megelőző 2 évre visszamenőlegesen is rendezheti adóbevallásának önellenőrzésével oly módon, hogy a megelőző két adóév adózás előtti eredményét csökkentheti az elhatárolt veszteséggel, de legfeljebb az adózás előtti eredmény 30%-ig.

Foglalkoztatás ösztönzés

- a) Legalább 50%-ban megváltozott munkaképességű alkalmazott foglalkoztatása esetén személyenként a fizetett bér, de legfeljebb a minimálbér, feltéve, hogy az adózó által foglalkoztatott átlagos állományi létszáma az adóévben nem haladja meg a 20 főt (7.§ (1) v.pont).
- b) korábban munkanélküli személy (SZJA 3.§ 43.pont) foglalkoztatása, illetve a sikeres szakmai vizsgát tett szakképző iskolai tanuló továbbfoglalkoztatása esetén a foglalkoztatás ideje alatt, de legfeljebb 12 hónapon át a befizetett szociális hozzájárulási adó összege. Erre akkor van lehetőség, ha a korábban munkanélküli személy alkalmazása óta, illetőleg azt megelőző hat hónapon belül, azonos munkakörben foglalkoztatott más alkalmazott munkaviszonyát (rendes) felmondással nem szüntette meg, és a korábban munkanélküli személy az alkalmazását megelőző hat hónapon belül vele nem állt munkaviszonyban (7.§ (1) j.pont és (3) bek.).
- c) szakképző iskolai tanulókat szakmai vizsgáját követően továbbfoglalkoztatja, a foglalkoztatás ideje alatt, de legfeljebb 12 hónapon át a befizetett szociális hozzájárulási adó összege (7.§ (1) j.pont).
- d) Foglalkoztatási kedvezmény: (létszámbővítés kedvezménye) a munkaviszonyban álló munkavállalók létszáma az év első napján az 5 főt nem haladja meg, és új munkavállaló(k) alkalmazása tekintettel az előző adóév átlagos állományi létszám növelése esetén az adóévben a bevétel havonta a minimálbér összegével csökkenthető minden új alkalmazozott után (7.§ (1) y.pont), azzal, hogy ha csökkenti a munkavállalói létszámot akkor növelő tétel a csökkentés és a minimálbér szorzatának 20%-kal növelt összege (8.§ (1) v.pont).

Szakképzés támogatása: Szakképző iskolai tanulóval kötött tanulószerveződés alapján a minimálbér 24 %-a csökkenti az adóalapot.

Alapkutatás, alkalmazott kutatás és kísérleti fejlesztés címén az adóévben költségként elszámolt összeg, ha ez nem támogatásból valósul meg (7.§ (1) t. pont).

Kis-, és középvállalkozói beruházási kedvezmény: kizárólag természetes tagokból álló kis- és középvállalkozás beruházásai után az adózás előtti eredmény összegéig csökkentheti adóalapját (7.§ (1) zs.pont, továbbá (11)–(12). bek.).

Amennyiben viszont a kis- és középvállalkozói kedvezményt jogosulatlanul veszi igénybe (nem kizárólagos üzemi célt szolgál, üzembe helyezésére 4 éven belül nem kerül sor, az eszköz 4 éven belül értékesítésre kerül), akkor az adózás előtti eredmény csökkentéseként elszámolt összeg kétszerese adóalap növelő tétel. (8.§ (1) u.pont).

Közcélú adomány (7.§ (1) z. pont és (7) bek.)

- a) közhasznú szervezetnek visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, jutattás, térítés nélkül adott eszköz értékének 20 százaléka – tartós adományozási szerződés esetén (az adományt a szerződéskötés évében és az azt követő legalább három évben, évente legalább egy alkalommal – azonos vagy növekvő összegben – ellenszolgáltatás nélkül adja) 40 %-a.
- b) Magyar Kármentő Alap, Nemzeti Kulturális Alap, Kárenyhítési Alap javára visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, jutattás, térítés nélkül adott eszköz 50 százaléka,
- c) közérdekű vagyonkezelő alapítványi vagy egyházi felsőoktatási intézménnyel felsőoktatási támogatási megállapodása (legalább 3 évre szól) alapján adott támogatás értékének 300%-a, megállapodás hiányában a támogatás értékének 20%-a.

A közcélú adományhoz kapcsolódó kedvezmény a támogatott szervezet által kiállított igazolás alapján érvényesíthető, de együttes összege legfeljebb az adózás előtti eredmény összege lehet.

Azonban a nyújtott kedvezmény adóalap növelő hatású, ha a támogató azért nem tud a tartós adományozásról szóló szerződésből eredő bármely kötelezettségének eleget tenni, mert a másik szerződő fél közhasznúsági nyilvántartásból való törlése vagy jogutód nélküli megszűnése miatt nincs rá mód, illetve a kedvezmény kétszerese, ha bármely más ok miatt nem kerül sor a szerződésben vállaltak teljesítésére (8.§ (1) s.pont).

Műemléket érintő beruházás, karbantartás, felújítás vagy műemléki ingatlant érintő vagyoni betét (75%) szerzése esetén az adóalap csökkentő (amellett, hogy értékcsökkenési leírás is elszámolható) a beruházás, karbantartás, felújítás bekerülési értékének kétszerese (7.§ (1) ty.pont).

Korai fázisú vállalkozásban való részesedésszerzés kedvezménye. Csökkenti az adó alapját a TAO alanyának korai fázisú vállalkozásban történő részesedés szerzése esetén a bekerülési érték 3-szorosa 4 éven keresztül egyenlő mértékben, évenként max. 20 millió Ft.

Korai fázisú vállalkozás (Start up cég) olyan 3 évnél nem régebbi cég, amelynek nettó árbevétele 100 Ft millió alatti, állományi létszáma 2-20 fő és tevékenysége innovatív (új termék, újszerű szolgáltatás létrehozása).

A kedvezmény feltétele továbbá, hogy a támogató és a támogatott korai fázisú vállalkozás között nem lehet tulajdonosi kapcsolat, nem szerezhet 50 %-ot meghaladó tulajdoni hányadot, továbbá 4 évig meg kell tartani a befektetést (ellenkező esetben a duplája növelő tétel).

Elektromos töltőállomás létesítése esetén csökkenthető az adóalap az elektromos töltőállomás bekerülési értékével.

Kapcsolt vállalkozások között alkalmazott ár csökkenti, amennyiben a szokásos piaci ártól magasabb árat érvényesítenek és emiatt az adózás előtti eredmény nagyobb (18 §.(1) a.pont), illetve növeli az adóalapot, amennyiben a szokásos piaci ártól alacsonyabbat árat érvényesítenek és emiatt az adózás előtti eredmény kisebb (18 §.(1) b.pont).

A kapott jogdíj kedvezménye: a kapott jogdíj bevételeiből az adózás előtti eredmény javára elszámolt bevétel 50%-a, legfeljebb az adózás előtti eredmény 50%-ig csökkentő tétel (7.§(1)s.).

1 3.2. Az adóalap védelme érdekében meghatározott korrekciók

Egyrészt a számviteli törvény „megengedő” szabályaival szemben a társasági adótörvény „szigorúbb” rendelkezéseire vezethetőek vissza.

Értékcsökkenés:

Például a számviteli törvény a vállalkozóra bízta az értékcsökkenés elszámolását, de az adótörvény rögzíti annak mértékét. Amennyiben tehát a vállalkozó nem az adótörvény szerinti mértéket alkalmazza, úgy az adózás előtti eredmény módosítása jelenik meg. A számviteli törvény szerint elszámolt értékcsökkenési leírás összege növeli (8.§ (1) b.pont), míg az adótörvény 1. és 2. sz. mellékletében meghatározott módon számított értékcsökkenési leírás összege csökkenti az adóalapot (7.§ (1) d. pont).

Értékvesztés

A követelésre a számviteli törvény alapján elszámolt értékvesztés összegével növelni kell az adóalapot (8.§ (1)gy. pont), míg a követelésekre adóévben visszaírt értékvesztés, illetve a követelésből a behajthatatlanná vált rész csökkenti az adó alapját (7.§ (1) n.pont).

Céltartalék:

A számviteli törvény szerint a várható kötelezettségekre és a jövőbeni költségekre képzett, ráfordításként elszámolt céltartalék növeli (8.§(1) a. pont), míg a várható kötelezettségekre és a jövőbeni költségekre képzett céltartalék felhasználása miatt az adóévben bevételként elszámolt összege csökkenti az adózás előtti eredményt (7.§ (1) b.pont).

Az adóalap védelme érdekében a korrekciók másik része nem engedi meg bizonyos költségek elszámolását, ezért ezzel növelni kell az adóalapot:

Az adótörvény által nem megengedett (3. sz. melléklet) ráfordításként elszámolt összeg növeli az adóalapot:

- 200 000 Ft-ot meghaladó szolgáltatás ellenértéke, ha az ellentétes az ésszerű gazdálkodás követelményével,
- Hiányzó eszköz könyv szerinti értéke,
- Visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás

A vállalkozási tevékenységgel össze nem függő elszámolt költség és ráfordítás(8.§ (1) d.) növeli az adó alapját.

Ráfordításként elszámolt, jogerős határozatban elfogadott adójogi vagy társadalombiztosítási jogkövetkezmények (adóbírság, késedelmi pótlék, mulasztási bírság) növeli az adó alapját, kivéve az önellenőrzési pótlék (8.§ (1) e. pont)

Behajthatatlan követelésnek nem minősülő adóévben elengedett követelés összege növeli az adóalapot (8.§ (1) h. pont).

A kapott kölcsön kamatának a saját tőke háromszorosát meghaladó kötelezettségrészre jutó arányos része növeli az adóalapot (8.§ (1) j. pont).

1.3.3. A kétszeres adóztatást magakadályozó rendelkezések

A kétszeres adóztatást magakadályozó rendelkezések közé sorolható a bevételként elszámolt, kapott osztalék adóalap csökkentési lehetősége, amely alól kivételt képez az ellenőrzött külföldi társaság (7.§ (1) g. pont).

Hasonlóan csökkentő tétel a társasházi közös tulajdon hasznosításából származó bevétel, amely után a társasház az SZJA-t megfizette (7.§ (1) o.).

1.3.4. Speciális adóalap-megállapítási szabályok

Az általánostól eltérő speciális adóalap-megállapítási szabályok vonatkoznak az alapítványra, egyesületre, a közhasznú nonprofit gazdasági társaságra, iskolaszövetkezetre, szociális szövetkezetre, a külföldi vállalkozókra, amelyek nem kerülnek ismertetésre.

1.4. Adómérték, adókedvezmények, fizetendő társasági adó

1.4.1. A társasági adó mértéke

A társasági adó mértéke az előzek szerint megállapított pozitív adóalap 9%-a, vagy ha ez negatív, vagy kevesebb, mint a jövedelem-(nyereség-) minimum, akkor a jövedelem-(nyereség-) minimum 9%-a.

1.4.2. Adókedvezmények a társasági adóban

A megállapított számított társasági adó csökkenthető adókedvezményekkel, amelyek összege fejlesztési adókedvezmény esetén a a számított adó 80%-ig, míg egyéb esetben annak 70%-ig vehető figyelembe.

Fejlesztési adókedvezmény (22/B.§) vehető igénybe

- legalább 3 milliárd Ft értékű beruházás és üzemeltetés,
- munkahelyteremtő beruházás és üzemeltetés,
- legalább 100 millió Ft értékű közép vállalkozás által megvalósított beruházás és üzemeltetés,
- legalább 50 millió Ft értékű kisvállalkozás által megvalósított beruházás és üzemeltetés esetén.

Az adókedvezmény igénybe vétele során esetenként további feltételeket is teljesíteni kell pl. Kormány határozat, foglalkoztatottak átlagos állományi létszáma ne csökkenjen stb.

Energiahatékonysági célokat szolgáló beruházás, felújítás üzembe helyezése és üzemeltetése esetén az adókedvezmény alapja a beruházás, felújítás költségének Budapesten a 30%-a, Budapesten kívül 45%-a, de legfeljebb 15 millió euro.

Látványcsapat-sportok támogatásának adókedvezménye (22/C§).

Adókedvezmény vehető igénybe a látványcsapat-sportokra (labdarúgás, kézilabda, kosárlabda, vízilabda, jégkorong) visszafizetési kötelezettség nélkül nyújtott támogatásra, juttatásra, eszközök könyv szerinti értékére.

A támogatás a jogszabályban meghatározott országos sportági szakszövetség, ennek tagjaként működő amatőr vagy hivatásos sportszervezet, látványcsapat-sport fejlesztése érdekében létrejött közhasznú alapítvány, vagy sportköztesület (MOB) részére nyújtható.

Az adókedvezmény támogatási igazolás alapján vehető igénybe, az adókedvezmény mértéke a támogatott összeg, amely a támogatás és az azt követő 5 adóévben vehető igénybe.

Filmgyártás támogatásának adókedvezménye a mozgóképszakmai hatóság által kiadott támogatási igazolásban szereplő összeg.

Kis-, és közép vállalkozói beruházási hitel kamata utáni adókedvezmény

A kedvezmény előfeltétele, hogy a kis és közép vállalkozás pénzügyi intézménytől tárgyi eszköz beszerzéséhez, előállításához hitelt vegyen igénybe. A kedvezmény mértéke a fizetett kamata.

Késedelmi pótlékkal növelten vissza kell fizetni, ha a hitelszerződés megkötésétől számított 4 éven belül a beruházást nem helyezi üzembe, illetve az üzembe helyezés évében vagy az azt követő 3 évben elidegeníti (22/A§.).

Élőzenei szolgáltatás adókedvezménye a vendéglátóhelyen megvalósult élőzenei szolgáltatás ellenértéke, díja után vehető igénybe, mértéke az élőzenei szolgáltatás adóévi nettó díjának legfeljebb 50 százaléka lehet.

1.4.3. Fizetendő társasági adó

Az adókedvezményekkel csökkentett számított adó a fizetendő társasági adó.

Növekedési adóhitel (NAHI) kedvezmény esetén az arra jogosult adózó (legalább 3 éves működés, nincs átalakulás, egyesülés, szétválás, adóévi adózás előtti eredménye ötszöröse az azt megelőző év adózás előtti eredményének stb.) a fizetendő társasági adó meghatározott részét nem a tárgyévben, hanem a tárgyévet követő két adóévben is jogosult megfizetni.

Rendelkezés az adóról

Adózó rendelkezhet adója 80%-ának kedvezményezett célra történő felajánlásáról. Kedvezményezett cél:

- filmalkotás támogatása,
- látványcapat-sport támogatása.

Amennyiben a felajánlott összeg átutalásra kerül az adózót még adójóváírás is megilleti, amelynek mértéke adóelőleg felajánlás esetén 7,5% (legfeljebb a fizetendő adó 80%-ának 7,5%-a), vagy éves adófelajánlás esetén az éves fizetendő adó 80%-ának 2,5%-a.

1.5. Osztalékban részesülő társas vállalkozások osztalékadója

Osztalékadó terheli az adózott eredményt, ha az adózó tulajdonosai a társaságból kivonják a jövedelmet, amelyről a döntést mindig a társaság legfőbb szerve hozza meg.

Az osztalékadó alanya kettős: egyrésztől alanya vagy magánszemély vagy társasági adóalany.

Kiemelendő, hogy a társasági adóról és osztalékadóról szóló törvénynek az osztalékadó rendelkezései csak a nem magánszemélyek által szerzett osztalékra terjed ki. A jelenlegi szabályozás szerint nem magánszemély osztalékban részesülő *mentes az osztalékadó alól*, azaz a kapott osztalék után külön osztalékadó fizetési kötelezettség nincs.

Amennyiben az osztalékban részesülő magánszemély, akkor a magánszemély a személyi jövedelemadó alapján adózik, külön adózó tőkejövedelem; a kapott osztalék után 15% SZJA-t kell fizetni.

2. fejezet

KISVÁLLALATI ADÓ (KIVA)

A TAO alanyai közül a profitorientált vállalkozások (kivéve a nyilvánosan működő részvénytársaság) bizonyos feltételek megléte esetén a jövedelem- és vagyonszerzésre irányuló, vagy azt eredményező gazdasági tevékenység eredményének adózására a TAO helyett a kisvállalati adót (2012. évi CXLVII. tv.) is választhatják.

A kisvállalati adó választásával az adóalany kiváltja a társasági adó és a szociális hozzájárulási adó megfizetését is.

2.1. A kisvállalati adó választásának feltételei

A KIVA választásának lehetősége feltételhez kötött, amelyek a következők:

- az átlagos statisztikai állományi létszáma az adóévet megelőző adóévben várhatóan nem haladja meg a 50 főt;
- az adóévet megelőző adóévben elszámolandó bevétele várhatóan nem haladja meg a 3milliárd forintot, 12 hónapnál rövidebb adóév esetén ennek időarányos részét;
- az adóévet megelőző két naptári évben adószámát az állami adóhatóság jogerősen nem törölte;
- üzleti évének mérlegforduló napja december 31.;
- az adóévet megelőző adóévről készítendő beszámolójában a mérlegfőösszege várhatóan nem haladja meg 3milliárd Ft-ot;

2.2. A kisvállalati adó alapja, mértéke

A kisvállalati adó alapja a jóváhagyott osztalék és a tőkeműveletek eredménye (tőke kivonás, tőkebevonás) növelve a személyi jellegű kifizetések összegével (minimum kisvállalati adóalap).

KIVA adóalapját növelő tételek:

- a) A nem a vállalkozási tevékenység érdekében felmerülő egyes ráfordítás (Tao. tv. 3. számú melléklet A) rész);
- b) Megállapított és megfizetett bírság, pótlék összege;
- c) Behajthatatlannak nem minősülő követelés elengedésekor az elengedett követelés összege, kivéve, ha azt magánszemély javára engedték el.

KIVA adóalapját csökkentő tételek:

- a) A kapott osztalék;
- b) A veszteségelhatárolás (korábbi évek személyi jellegű kifizetésen kívüli negatív adóalapja).

Kapcsolt vállalkozások között alkalmazott ár is módosítja az adóalapot, akképpen, hogy ha a szokásos piaci ártól alacsonyabbat árat határoznak meg, akkor a szokásos piaci ár és az alkalmazott ár különbözetével meg kell növelni az adóalapot, míg fordított esetben, azaz ha a szokásos piaci ártól magasabbat árat határoznak meg, akkor a szokásos piaci ár és az alkalmazott ár különbözetével csökkenteni kell az adóalapot.

A pénztár értékének tárgyévi változása (az előző évhez képest) is adóalap módosító. A változást azonban csak a *pénztár mentesített értéke* (a tárgyévi összes bevétel 5 százaléka, de legalább 1 millió Ft) feletti rész esetén kell figyelembe venni, akképpen, hogy a pénztár értékének növekedése növeli az adóalapot, míg a csökkenése csökkenti az adóalapot.

A kisvállalati adó mértéke az adó alapjának 10%-a.

IV. RÉSZ

A VÁLLALKOZÁSOK HELYI IPARÚZÉSI ADÓ FIZETÉSE (HIPA)

A helyi iparűzési adó a helyi adók (1990. évi C. tv.) egyik fajtája, bevezetésről a települési (községi, városi, fővárosi és kerületi) önkormányzat képviselőtestülete rendelettel dönthet. A törvény csak az adó maximálisan megállapítható mértékét tartalmazza, amelytől az önkormányzat lefelé eltérhet és saját maga is megállapíthat adómentességeket.

Az iparűzési adó alkalmazhatóságának jogszerűségével kapcsolatosan kétség merült fel arra hivatkozással, hogy az Európai Unió tagállamainak megállapodása (Héa irányelv) szerint minden tagállamban a forgalom csak egyféle típusú forgalmi adóval adóztatható, Magyarországon ez adó pedig az általános forgalmi adó.

A helyi iparűzési adó adóalapja, ahogyan az a későbbiekben bemutatásra kerül, az árbevétel, amely lényegében szintén a forgalomból származik.

Az Európai Bíróság (C-283/06. és C-312/06. sz. egyesített ügy) azonban arra a megállapításra jutott, hogy a helyi iparűzési adó nem úgy került kialakításra, hogy az a végső fogyasztóra áthárítható legyen, ami az általános forgalmi adó jellemzője, ezért a helyi iparűzési adót nem minősítette forgalmiadó-jellegű adónak.

4.1. A helyi iparűzési adó alanya, tárgya

Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén a vállalkozó által végzett vállalkozási tevékenység, amely nyereséges, illetve jövedelemszerzésre irányul.

A törvény értelmező rendelkezése szerint vállalkozónak minősül a gazdasági tevékenységet saját nevében és kockázatára haszonszerzés céljából, üzletszerűen végző:

- egyéni vállalkozó,
- mezőgazdasági őstermelő, feltéve, hogy őstermelői tevékenységéből származó bevétele az adóévben az éves minimálbér 50%-át meghaladja,
- jogi személy,
- egyéni cég.

Az ideiglenesen végzett iparúzési tevékenység utáni helyi iparúzési adófizetés 2021.01.01-től megszűnt, így a jelenlegi szabályozás az állandó végzett iparúzési tevékenységet adóztatja.

4.2. Az iparúzési adó alapja, mértéke

A vállalkozó állandó jellegű iparúzési tevékenységet végez az önkormányzat illetékességi területén, ha ott székhellyel, telephellyel rendelkezik, függetlenül attól, hogy tevékenységét részben vagy egészben székhelyén (telephelyén) kívül folytatja.

Az állandó jelleggel végzett iparúzési adókötelezettséget a tevékenység megkezdése keletkezteti, illetve a tevékenység abbahagyása szünteti meg.

Az adó alapja az értékesített termék, illetve szolgáltatás nettó nettó árbevétele, csökkentve

- a) az eladott áruk beszerzési értéke és a közvetített szolgáltatások értéke együttes összegével, amely sávosan érvényesíthető:
 - 500 millió forintig teljes összegben;
 - 500 millió forintot meghaladó, de 20 milliárd forintot meg nem haladó összegéből az e sávba jutó nettó árbevétel csökkentő összeg, de legfeljebb az e sávba jutó nettó árbevétel 85%-a,
 - 20 milliárd forintot meghaladó, de 80 milliárd forintot meg nem haladó összegéből az e sávba jutó nettó árbevétel csökkentő összeg, de legfeljebb az e sávba jutó nettó árbevétel 75%-a,
 - 80 milliárd forint felett az e sávba jutó nettó árbevétel 70 %-a vonható le.
- b) az alvállalkozói teljesítések értékével,
- c) az anyagköltséggel,

d) az alapkutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés adóévben elszámolt közvetlen költségével.

Ha a vállalkozó több önkormányzat illetékességi területén vagy külföldön végez állandó jellegű iparűzési tevékenységet, akkor az adó alapját meg kell osztania.

A megosztásra vagy a személyi jellegű ráfordítással arányos megosztás módszerét, vagy az eszközérték arányos megosztás módszerét alkalmazható.

Az első esetben a foglalkoztatottak után elszámolt személyi ráfordítások arányában osztja meg az adóalapot (azzal, hogy a vállalkozó személyes közreműködését, ügyvezetését a jogszabály 500 000 Ft-ban vélelmezi).

A második esetben a vállalkozási tevékenységhez használt tárgyi eszközök eszközértékének együttes összege arányában kell az adóalapot megosztani. Ha a vállalkozó adóalapja a 100 millió forintot meghaladja, akkor mindkét módszer egyidejű alkalmazásával, speciális módon kell a megosztást figyelembe venni.

4.3. A helyi iparűzési adó alapjának egyszerűsített meghatározása

Annak a vállalkozónak, akinek az éves árbevétele nem éri el a 25 millió Ft-ot, kivéve: átalányadózást választó kizárólag kiskereskedelmi tevékenységet folytató egyéni vállalkozó, akinek esetében az árbevételi határ 120 millió Ft. választhatja az adólap egyszerűsített megállapítását is.

Ebben az esetben az adóalap sávosan kerül meghatározásra:

- 12 millió Ft árbevétel alatt az adóalap: 2,5 millió Ft.
- 12-18 millió Ft árbevétel között az adóalap: 6 millió Ft.
- 18-25 millió Ft közötti árbevétel, illetve 8,5 millió Ft.
átalányadózó kiskereskedő esetén 18-120 millió Ft
között az adóalap

Ha a vállalkozó adóéve 12 hónapnál rövidebb, akkor az adóalap értékhatárit arányosítással kell meghatározni.

Kisvállalati adót (KIVA) választó alanynak a fentiekén túl arra is van lehetősége, hogy adóalapját a KIVA alapjának 20%-kal növelt összegében állapítsa meg.

Az adó mértéke: legfeljebb az adóalap 2 százaléka.

FELHASZNÁLT JOGSZABÁLYOK JEGYZÉKE

1990. évi C. tv. a helyi adókról

1990. évi XCIII. tv. az illetékekről

1995. évi CXVII. tv. a személyi jövedelemadóról (szja)

1996. évi LXXXI. tv. a társasági adóról és az osztalékadóról (TAO)

2000. évi C. tv. a számvitelről

2012. évi CXLVII. tv. a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról (KIVA)

2013. évi V. tv. a Polgári törvénykönyvről

2017. évi CL. tv. az adózás rendje (Art)

2022. évi XIII. törvény a kisadózó vállalkozók tételes adójáról (KATA)